БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 44 (6719)
1 МАРТ
ШАНБА
1947 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Биз улуғ Октябрь социалистик революциясининг ўттиз йиллигини муносиб кутиб олишга тайёрланган ҳолда, 1947 йилда кўзда тутган энг биринчи мақсадимиз, Ўзбекистонда пахтачиликни урушдан аввалги даражасига етказмоқдир.

(Ўзбекистон пахтакорлари тўртинчи қурултойи қатнашчиларининг ўрток Сталинга ёзган мактубидан).

МОСКВА, КРЕМЛЬ

Ўзбекистон пахтакорлари тўртинчи қурултойи қатнашчиларидан

Ўрток Иосиф Виссарионович Сталинга МАКТУБ

Қадрдонимиз ўрток Сталин!

Урушдан кейинги бешйилликнинг биринчи йили ўтди. Ўтган йил ичида бажарган ишларимизни якунламоқ ҳамда пахтачиликни янада ривожлантириш вазифаларини қандай қилиб яхширок бажариш ҳақида кўплашиб бир қарорга келмоқ учун бу йил ҳам республика қурултойига тўпландик.

Ватан юклаган улуғ вазифаларни виждон блан бажариб, бу тўғрида коммунистлар партиясига, совет ҳукуматига ҳамда азиз отамиз ва устозимиз Сизга хисоб бермоқ—совет ватанпарварлари учун буюк шарафдир!

Сизнинг меҳрибонлик ва ғамхўрлигингиз туфайли ҳиммат ва ғайрати ошган, Сизнинг раҳбарлигингиз остида ҳамжиҳат бўлиб бир ёқадан бош чиқарган ва ўз Ватанининг бахти-саодати учун ишлаб меҳнат ва жангларда чиниққан кўп миллатли совет халқи буюк зафарлар қозонишга қодирдир. Умуман ҳар қайсимиз халқ ишига ўз ҳиссамизни қўшиб, Сиз мухтарам йўлбошчимизга манзур бўладиган ишлар қилишга тиришамиз, чунки бизнинг шону-шавкатимиз ҳам, виждонимиз ҳам, ғалабаларимиз байроғи ҳам Сиздирсиз ўртоқ Сталин! Бутун ўзбек халқи ватанимизнинг бахти-саодати учун кўп йиллар омон бўлишингизни чин кўнглидан тилайди. Биз ўзбек халқининг салом ва тилакларини зўр фахр ва қувонч блан Сизга етказамиз.

Азиз ўртоқ Сталин! Мамлакатимизнинг халқлари фидокорлик блан астойдил ишлаб, урушнинг халк хўжалигимизга етказган зиён-заҳматларини бартараф қилаётирлар. Душман хароб қилган домна, мартен, завод ва шахталаримиз, шаҳар ва қишлоқларимиз тикланмоқда. Бепоён мамлакатимизнинг ҳар томонида ижодий меҳнат жўш урмоқда. Ўзбекистонда металлургия заводи, суперфосфат ва гидролиз заводлари қурилиб ишга киришди, нефть конлари ва гидростанциялар ишга солинди.

Ўртоқ Сталин, Иттифоқ ҳукуматининг Ўзбекистонда пахтакорликни янада ривожлантириш тўғрисида топширган вазифаларини бажариш юзасидан 1946 йилда дастлабки муваффақиятларга эришдик. Бу хушхабарни Сизга хурсандлик блан билдирамиз. Пахта ерларимиз, ўтган йил 65 минг гектар ошди. Аввалги йил ҳар гектар ердан 11,2 центнер ҳосил олган эдик, ўтган йил 13,7 центнердан ҳосил олдик. Ўзбекистон пахтакорлари давлатга пахта топшириш планини ошириб бажариб, ўтган йил 1945 йилдагидан 328 минг тонна ортиқ пахта топширдилар.

1946 йилда қилган ишларимизнинг натижаси пахтакорликни ривожлантириш учун колхозларда ниҳоят катта имкониятлар борлигини кўрсатди. Андижон областининг колхозчилари бир йил ичида ҳар гектардан олинадиган пахта ҳосилини 12,5 центнердан 18,6 центнерга етказдилар. Ўзбекистонда ҳар гектар ердан 20 центнер ва бундан ошириб ҳосил олган колхозларнинг сони икки ярим марта ошди. Пахтакор колхозларда 776 бригада ва 5.343 звено ҳар гектар ердан 30 центнердан ошириб ҳосил олди.

Пахтадан мўл ҳосил олишда бирнеча йилдан бери орқада қолиб келаётган бирқанча район ва колхозлар энди илғорлар қаторига чиқди. Андижон областининг Ворошилов районида 1945 йилда ҳар гектар ердан 9,1 центнердан ҳосил олинган эди, 1946 йилда эса, 17,3 центнердан ҳосил олинди; Сурхондар'ё областининг Денов районида ҳар гектар ердан олинган пахта ҳосили бир йил ичида бир ярим марта ортди; Қашқадар'ё областининг Шаҳрисабз районида ҳар гектардан олинган пахта ҳосили 4,4 центнер ошди. Қўнғирот районидаги «Янги ҳаёт» колхози 1945 йилда ҳар гектаридан 16,5 центнер ҳосил олган эди, 1946 йилда эса, 27,6 центнердан ҳосил олди; Янгиқўрғон районидаги «Комсомол» колхози ҳар гектаридан оладиган ҳосилини карийб икки марта оширди. 1946 йилда гектаридан 80 — 100 центнердан ҳосил олган звенолар ҳам жуда кўпайиб кетди.

Янгийўл районидаги Каганович номли, Ленин районидаги «Сталинчи», Наманган районидаги Сталин номли, Хўжаобод районидаги Карл Маркс номли, Охунбобоев районидаги Фрунзе номли, Қарши районидаги Октябрь 15 йиллиги номли ва бошқа бир неча машҳур колхозларимиз 1946 йили яна катта муваффақият қозондилар. 300 — 500 гектар ва ундан кўпроқ ерга чигит экиб, гектаридан 45 центнергача пахта топширдилар. Қўлга киритилган ютуқларга қаноат қилмай яна илгарига интилиш, ўз хўжаликларини яна ҳам ривожлантириш ва ҳосилни яна ошириш учун барча чора ва тадбирларни кўриб, бор имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланмоқ — колхозларимизга расм-одат бўлиб қолган.

Совет кишилари бажаролмайдиган, улар қўлидан келмайдиган ҳеч бир иш йўқ, совет кишилари астойдил ҳаракат қилсалар, ҳарқандай тўсиқни ҳам йўлдан олиб ташлаб, кўзлаган мақсадларига етмагунча қўймайдилар, планларимизнинг амалга ошиш-ошмаслиги фақат ўзимизнинг ҳаракатимизга боғлиқдир, деган Сизнинг ҳикматли гапларингизнинг қанчалик чуқур ва доно гаплар эканини бу ишлар яна бир карра тасдиқлайди.

Хоразм областининг вакилларини ҳамда 1946 йилда давлат олдидаги мажбуриятларини бажармаган бошқа район ва колхозларнинг вакилларини қурултойда қаттиқ ва ҳақли танқид қилдик.

Республикамизнинг аксари пахтакор совхозлари 1946 йилда пахта ҳосили юзасидан берилган топширикни бажармаганликларига ҳеч қандай важ йўқ.

Биз 1946 йилда экилмасдан қолган 160 минг гектар сувлик ерни яна экинзор қилиш тўғрисида ҳукумат томонидан топширилган ниҳоятда муҳим вазифани бажармадик. Буни биз ишимиздаги энг катта камчиликлардан бири деб биламиз. Бутун республикада экилмасдан ташланиб қўйилган ердан 104 минг гектар ер экилиб яна ишга солинган бўлса ҳамброқ, колхозлардаги суғориладиган ерлар атиги 27 минг гектар ошди, халос. Бирнеча районда анча экинзор ерлар яна экилмай қолди, я'ни аввалги йилларда қилинган хатолар яна такрорланди.

Янгидан сув чиқазилган жойларда ва партов ерларда ариқлар очиш ва мелиорация ишлари ўтказиш даврида колхозларга ҳархил асбоб ва машиналар керак бўлди, лекин кўп колхозлар бу асбоб ва машиналарга яхши ёлчимадилар. Ба'зибир кишиларимиз янги ерларни ишга солишдаги камчиликларга асбоб ва машиналарнинг камлигини важ қилиб кўрсатмоқчи бўладилар. Биз бу хил ҳаракатларни нотўғри деб биламиз. Гап бунда эмас, ҳамма гап шундаки, «янги ерлар ва экилмасдан ташлаб қўйилган ерларни ишга солиш жуда ҳам зарур вазифа эмас, колхоз ишларини бошқа томонлардан бажармай, пахта ишларинигина бажарсак бўлади» деган нотўғри қарашлар ҳалигача йўқотилган эмас.

Сувдан фойдаланишни ҳам тартибга солиш — олдимизда турган зарур вазифалардандир. Янги каналлар казилиши далаларимизни сувга ёлчитиб, республикамизнинг бирнеча районларини сувга сероб қилди, лекин сувнинг сероб бўлганлиги сувни тежаб-тергаб фойдаланиш жавобгарлигини оширади. Кўп ходимларимизнинг катта камчиликлари шуки, улар сувни тежаш керак десалар ҳам, амалда бу масалага яхши э'тибор бермайдилар.

Бу масалалар ҳозир шундай жиддийлашдики, энди бу соҳада майда-чуйда тадбирлар блан кифояланиб бўлмайди. Пахтадан мўл ҳосил олиш тўғрисида давлат томонидан юкланган вазифани бажариш қандай мас'улиятли бўлса, янги ерларни ишга солиш, заҳкаш, кучсиз ерларни яхшилаш ва сувдан фойдаланишни тартибга солиш каби ишларда ҳам шундай жавобгарлик талаб қилмоқ керак.

Қурултойда ҳаммамиз маслаҳатлашиб, 1947 йилда экин ерларини яхшилаймиз ва сувдан тежаб-тергаб фойдаланишда катта ўзгариш қиламиз деб қат'ий қарорга келдик.

Ўзбекистоннинг деҳқончилиги сув блан бўладиган деҳқончиликдир. Шунинг учун келажакни кўзлаб тузилган катта планлар блан ишламасдан, фақат майда-чуйда вазифаларни бажариш блангина кифояланилса, бундай катта ва қийин хўжаликни тўғри юргизиб бўлмайди. Каттақўрғонда, Ўртатўқайда казилаётган сув омборларини тездан қазиб тамом қилишимиз ҳамда Охунбобоев номидаги канални, Пахтаарна ва бошқа каналларни яна узайтиришимиз керак. Бу ҳовуз ва каналларнинг кўпи бундан бирнеча йил аввал қазила бошлаган бўлса ҳам, уруш чиқиб қолиб, бу ишлар чўзилиб кетган эди. Шунинг учун энди бу ишларни бир-икки йил ичида тезроқ тамом қилиб, Ўзбекистонда пахтачиликни тиклаш ва ривожлантириш сталинча программасини бажариш учун замин ҳозирламоқ керак. Бу ишлар қилинмагунча Самарқанд, Бухоро, Наманган, Тошкент областьларидаги ва Қорақалпоғистондаги кўп колхозлар умумлашган хўжаликларини яхши ривожлантиролмайдилар ва пахтадан мўл ҳосил беролмайдилар.

Лекин бу ҳам кифоя қилмайди. Амудар'ёни ўзимизга итоат қилдириб, унинг сувларидан фойдаланишни кўп орзу қиламиз. Амудар'ёдан сув чиқазилса, ҳозир чўл-биёбон бўлиб ётган Қарши саҳролари блан Зарафшон дар'ёсининг этагидаги ерлар сувга сероб бўлиб, Ўзбекистоннинг яна бир қисми боғ-бўстонга айланади.

Ўртоқ Сталин, Амудар'ёдан сув чиқариш ғаралдулини кўришга тайёрланиш тўғрисида фармойиш берганлигингизни эшитиб, ниҳоятда хурсанд бўлдик. Ўзбек халқи саккиз йиллик пахта планини муддатидан аввал бажармоқ учун астойдил курашиш блан бирга, Амудар'ёда қилинадиган азамат ишларга ҳам куч-кувват йиғиб шайланиб туради.

Қишлоқ хўжалик ишларининг ҳаммасини машиналаштириш — пахтакорликни яхши ривожлантиришнинг яна бир муҳим шартидир. Мукаммал агротехника қоидаларини тўла равишда татбиқ қилмоқ, пахтадан доим ва муттасил мўл ҳосил олмоқ, шу блан бирга деҳқончиликнинг қолган бошқа соҳаларини ҳам ривожлантирмоқ учун деҳқончилик ишларини машиналаштириш кераклиги кўп илғор колхозларнинг тажрибаси блан исбот қилинди.

Совет пахтакорлигини ривожлантиришда деҳқончилик ишларининг ҳаммасини машиналаштириш жуда катта аҳамиятга эга. Чунки деҳқончилик ишларининг ҳаммасини машиналаштириш, илғор агротехникани мукаммал татбиқ қилишга имкон беради, қўл кучи блан қилинадиган оғир меҳнатни анча камайтиради ва колхозларга умумлашган хўжаликларини ҳар ёқдан ўстиришга катта имкон беради. Шундай бўлса ҳам, деҳқончиликнинг эски усулларини, ота-бободан қолган эски деҳқончилик асбобларини ташламаган ходимларимиз ҳали ҳам кўп. Кўпгина совет раислари, колхоз раислари, бригада бошлиқлари, ҳатто деҳқончилик мутахассислари ҳам, ҳозиргача аввалгидек кетманга, колхозчиларнинг қўл кучи блан қиладиган ишларига ишонадилар.

Пахтакор деҳқонлар омоч ва кетман блан ишлаган вақтлар энди ўтиб кетди! Совет давлати қишлоқ хўжалигимизни мукаммал янги машиналар блан та'минлаб, колхозчи деҳқонларнинг меҳнатларини тобора енгиллаш учун тинмай ғамхўрлик қилмоқда.

Бас шундай бўлгач, бизнинг вазифамиз кетманни ҳам ташламасдан деҳқончиликдаги муҳим ишларнинг ҳаммасида машина ишлатмоқ ва машинани мумкин қадар тезроқ ва кўпроқ татбиқ қилмоқдир. Трактор блан қилинадиган ишларни шу 1947 йилнинг ўзидаёқ қуйидаги даражага етказмоғимиз керак: кўкламги ер ҳайдаш ишларини — 90 процент, чигит экишни — 80 процент, бўйига культивация қилишни 80 процент, кўндалангига культивация қилишни 40 процент, кузги шудгор қилишни — 90 процент, кўсакларни йиғиш, ғўзапояни йиғиб олиш ва кўсак чувиш ишларини ҳам мумкин қадар кўпроқ машиналаштирмоқ керак.

Колхозларни ташкилий ва хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш масалалари ҳам қурултойимизда жуда яхши пухта муҳокама қилинди. Колхозчилар СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг «Колхозларда қишлоқ хўжалик артелининг Уставини бузишга барҳам бериш чоралари тўғрисида» 1946 йил 19 сентябрьда чиқарган тарихий қарорини якдиллик блан ма'қулладилар. Бу қарор колхозларимизнинг хўжалик ишларида муваффақият топиб бормоқлари учун, колхозчи деҳқонларнинг роҳат ва фароғатда яшамоқлари учун ўрток Сталиннинг бизга кўрсатган ғамхўрлигидир. Бу қарор колхоз ҳаётининг асосий қонуни қишлоқ хўжалик артели Устави эканини ҳамда ҳарбир ишда шу Уставга риоя қилиб, ундан сра четга чиқмаслик кераклигини ва шундай қилинганда колхоз хўжалиги ривожланиб боришини яна бир марта эсимизга солиб қўйди. Ба'зибир давлат ташкилотларининг ходимлари ва ба'зибир колхоз раҳбарлари уят ва номусни қўлдан бериб ва ҳадларидан ошиб, қонунга сиғмайдиган нотўғри йўллар блан колхознинг мол-мулкини худди ўзлариникидек фаҳмлай берадиган бўлиб қолган эдилар. Бу хил кишилар энди бундай нома'қулчиликларни ўйлашиброқ қиладилар.

Бу блан колхоз ишларида тўла тартиб ўрнатилди деб бўладими? Тўғрисини айтмоқ кераккки, аксари колхозларда қишлоқ хўжалик артели Уставига тўғри келмайдиган ишлар ҳали ҳам бор, колхознинг уставига риоя қилмасдан ўз шахсий манфаатларини кўзлаб, каллоблик ва муттаҳамлик йўллари блан колхоздан юлиб-юлқиб олмоққа ҳаракат қилучи ярамас кишилар ба'зи ерларда ҳали ҳам бор. Районлардаги раҳбарларнинг кўплари ва колхознинг актив а'золари колхознинг мол-мулкини ўғри ва муттаҳамлардан қўриқлаш ишига ҳали ҳам бирмунча бепарволик блан қарайдилар, бу ишларга ҳамиша бўлиб келаётган «кампания»ларнинг биридир, деб қарайдилар.

Шунинг учун биз қишлоқ хўжалик артели Уставининг бузилишига қарши, колхоз мулкини муҳофаза қилиш учун, колхоз демократиясини ривожлантириш учун, ҳамда колхозларнинг умумийлашган хўжаликларини ҳартарафлама ривожлантириш учун курашмоқни ўз зиммамиздаги вазифа деб биламиз ва колхозларнинг барча актив а'золарини ҳам шу курашга чақирамиз.

Колхозчиларнинг қилган меҳнатларига ҳақ тўлаш тартибини яхшилаш тўғрисида ҳам маслаҳатлашиб бир фикрга келдик. Ҳозирги вақтда гоҳо шундай ҳоллар ҳам бўладики, пул даромади ва озиқ-овқатлар колхозчилар ўртасида тақсим қилинганда экинидан мўл ҳосил олган звено ва бригадалар лоақал белгиланган нормани ҳам тўлдириб бажармаган звено ва бригадалардан кам ҳақ оладилар.

Бир хил ландавур колхозчилар фақат меҳнат кунининг сонини кўпайтириш пайига тушиб, қилган меҳнатларининг натижаси блан ишлари бўлмайди. Аммо, тушунган яхши колхозчилар ишларнинг ҳаммасини мумкин қадар кўпроқ машиналаштиришга ҳаракат қиладилар ва бу блан бирга куч-кувватни беҳудага сарф қилмасдан, камрок куч сарф қилиб кўпроқ пахта олишга тиришадилар, бунинг орқасида қилинган меҳнатнинг натижасига э'тибор қилмасдан, фақат меҳнат кунининг сонига қараб тақсим қилинган даромаднинг кўпи меҳнат куни кўп бўлса ҳам, лекин пахтадан мўл ҳосил олишда бошқалардан анча орқада қолган колхозчилар чўнтагига тушиб кетади, бунинг устига давлатга пахта топшириш планини ошириб бажарган колхозчиларга ҳукумат томонидан бериладиган устама мукофот ҳам тақсимга кириб, колхознинг даромади тақсим қилинганда бу мукофот ҳам ҳаммага баравар тақсим бўлиб кетади, демак инсоф блан ҳалол ишлаган колхозчилар бундан манфаатланмай қоладилар.

Шунинг учун биз колхозчиларнинг қилган меҳнатларига ҳақ тўлаш тартибини яхшилашга қаратилган таклифларни ма'қул топамиз, колхознинг ҳукуматга топширган пахтасига олинадиган пул ва мукофотлар, кўпроқ пахтадан мўл ҳосил олиш планини ошириб бажарган бригада ва звеноларнинг колхозчилари ўртасида тақсим қилинмоғи керак. Агар пахтакор колхозларга, ҳукуматга топширилган пахта бараварига бериладиган мол ва озиқ-овқатларнинг 70—80 проценти ёлғиз пахта ишлари блан банд бўлган колхозчилар ўртасида тақсим қилинадиган бўлса, бу ҳам одилона бир иш бўлади.

Ҳурматли ўртоқ Сталин!

Биз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ўттиз йиллигини муносиб кутиб олишга тайёрланган ҳолда, 1947 йилда кўзда тутган энг биринчи мақсадимиз: ЎЗБЕКИСТОНДА ПАХТАЧИЛИКНИ УРУШДАН АВВАЛГИ ДАРАЖАСИГА ЕТКАЗМОҚДИР. Кўзлаган бу мақсадимизга етмоқ учун ПАХТАКОР ЕРЛАРНИ ЯНА 100 МИНГ ГЕКТАР ОШИРИБ 915 МИНГ ГЕКТАРГА ЕТКАЗИШИМИЗ КЕРАК, СЎНГРА ҲАР ГЕКТАРДАН ОЛИНАДИГАН ҲОСИЛНИ ЎРТА ҲИСОБ БЛАН 17 ЦЕНТНЕРГА ЕТКАЗИШИМИЗ, партов ерлар ва янги сув чиқазилган ерлардан 260 минг гектар ерни экинзор қилмоғимиз ва беда экилган ерларнинг миқдорини 355 минг гектарга етказмоғимиз керак.

1947 ЙИЛДА ДАВЛАТГА БИР ЯРИМ МИЛЛИОН ТОННА ПАХТА ТОПШИРМОҚНИ ЎЗБЕКИСТОН ПАХТАКОРЛАРИ ЎЗ МУҚАДДАС ВАЗИФАЛАРИ, ШАРАФЛИ ВИЖДОНИЙ ИШЛАРИ ДЕБ БИЛАДИЛАР. Мамлакатга бу миқдорда пахта етказиб бериш ва шунингдек республикамизда пахтачиликни яна ҳам тезрок ривожлантириш мақсадида лозим бўлган шарт ва шароитларни туғдирмоқ учун қуйидаги вазифаларни ўз зиммамизга оламиз:

1. Яқинлашиб келаётган Октябрьнинг 30 йиллиги шарафига пахтачиликни юксалтириш учун умумхалқ ҳаракатини янада кенг қизитамиз, барча колхозчилар, ишчиларни, совхоз ишчиларини, тракторчилар ва механикларни, қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги мутахассисларини социалистик мусобақага қатнаштирамиз, илғор пахтакорларнинг яхши тажрибасини ҳамма звеноларга, бригадаларга, колхоз ва совхозларга ёямиз. Звеноларнинг ҳар гектардан 100 центнергача ҳосил олишлари учун юзцентнерчилар бошлаб берган халқ ҳаракатини кучайтириш блан бирга, ҳарбир гектардан 40—60 центнер ҳосил олиш учун бригадалар ўртасида ва 20—30 центнердан ҳосил олиш учун колхозлар ўртасида мусобақа уюштирамиз.

2. Шўр ва заҳкаш ерларни яхшилаш учун катта чоралар кўриб, хусусан Мирзачўлдаги, Фарғонанинг марказий қисмидаги, Қорақалпоғистон ва Хоразмдаги шундай ерларни яхшилаймиз.

Каттақўрғондаги сув омборини яна 200 миллион кубометр сув сиғадиган қилиб кенгайтирамиз. Ўртатўқайдаги сув омборининг асосий ишларини тамомлаймиз, Шимолий Тошкент каналини қазиб битирамиз, Душанба-Қоратоғ каналини битказамиз. Сари Қўрғондаги гидротехника тўғони қурилишини битказамиз. Пахта-Арна канали блан Охунбобоев номидаги каналда янги сув тўғонлари қурамиз.

1947 йилда ирригация ва мелиорация соҳасида 30 миллион кубометр миқдоридаги ишни бажарамиз, я'ни 1946 йилдагидан икки ярим марта ортиқ иш қиламиз.

(Охири иккинчи бетда)

Ўзбекистон пахтакорлари тўртинчи қурултойи қатнашчиларидан

Ўртоқ Иосиф Виссарионович Сталинга

МАКТУБ

(Боши биринчи бетда)

3. Янгидан сув чиқазилган жойлардаги ерларни ишга солиш ҳисобидан колхозчи хонадонларни керак бўлган миқдорда бу ерларга кўчирамиз ва уларга рўзғор қилиб берамиз.

4. Республиканинг барча колхоз ва совхозларида трактор блан қилинадиган умумий ишларнинг миқдорини 7 миллион 680 минг гектарга етказамиз, я'ни 1946 йилдагидан 24 процент оширамиз. Ўтган йилда ишламаган 1.287 тракторни ишга соламиз, ҳарбир тракторнинг қиладиган ишини ўрта ҳисоб блан 1946 йилдаги 352 гектардан 397 гектарга етказамиз. Бундан ташқари, колхозлардаги барча от-уловлардан дала ишларида фойдаланамиз.

5. Колхоз далаларига 36 миллион арава маҳаллий ўғит чиқариб тўкамиз, я'ни 1946 йилдагидан 20 процент ортиқ гўнг чиқарамиз.

6. Республикамиз социалистик деҳқончилигининг асосий соҳаси бўлган пахтакорликни ҳартарафлама ривожлантириш блан бирга барча мавжуд имкониятлардан колхоз хўжалигининг бошқа тармоқларини, я'ни пиллачилик, ғаллакорлик, чорвачилик, боғдорчилик ва токчилик соҳаларини ривожлантириш учун фойдаланамиз, токи мамлакатга қишлоқ хўжалиги маҳсулотларидан мумкин қадар кўпроқ етказиб берайлик, колхоз ва колхозчиларнинг даромадини оширайлик.

7. Колхозларнинг планлаш ишларини қат'иян тартибга солиб, ҳарбир колхозда экинларнинг мувофиқ суратда жойлаштирилишига, пахта ва бошқа ҳамма экинлар юзасидан ҳосилни ошириш соҳасида бригада ва звеноларга тўғри топшириқ берилишига, ишчи кучларининг жой-жойига пухта ўйлаб қўйилишига ва моддий имкониятлардан тўғри фойдаланилишига муваффақ бўламиз.

8. Колхоз кадрларини тарбиялаш ва тайёрлаб етиштириш ишларини яхшилаймиз, кадрларнинг иш соҳасидаги тажрибаларини ва маданий-сиёсий савияларини тинмай оширамиз, колхозларда фидокорона меҳнати ва жамоат мол-мулкига ҳалол муносабатда бўлиши блан колхозчиларнинг ишонч ва ҳурматига сазовор бўлган кишиларни дадиллик блан раҳбарлик ишларига кўтарамиз.

Пахта учун курашда шаҳар меҳнаткашларининг ҳартарафлама фаол ёрдам беришига ишонамиз. Саноат корхоналаримизнинг коллективлари 1946 йилга қараганда бу йил тракторларга ва қишлоқ хўжалик машиналарига анчагина кўпроқ запас қисмлар тайёрлаб бера оладилар ва тайёрлаб беришлари лозим, улар машина ва асбобларни ремонт қилишда, кўчма устахоналарни ташкил қилишда МТС ва колхозларга ёрдам беришлари керак. Завод, фабрика ва ҳукумат идоралари коллективларининг машина-трактор станцияларига, колхоз ва совхозларга оталик ишларини ҳар жиҳатдан кучайтиришларини умид қиламиз.

Биз олимларимизнинг ва уруғчи, қишлоқ хўжалик машиналарининг конструкторлари, тупроқшунос ва бошқа мутахассисларнинг дадиллик блан янгилик очишларига, пахтанинг янги нав'ларини кўпроқ экдириш йўлида ва муттасил юқори ҳосил етиштиришнинг энг такомил усулларини жорий қилиш йўлида тинмай ижодий меҳнат қилишларига кўз тикамиз. Халқ ўртасидан етишган зиёлиларимиз ҳам колхоз, МТС ва совхозларда маданий-оқартиш ишларини кучайтириб юборишлари керак.

Мўл ҳосил олмоқ учун кўкламда ҳаракат қилмоқ кераклигини эсда тутиб, биз барча активларни, барча колхозчиларни ва совхозлардаги ишчиларни, тракторчиларни ва деҳқончилик ҳамда сув хўжалиги мутахассисларининг ҳаммасини кўклам дала ишларига астойдил ғайрат блан киришиб, чигитни, донни, сабзавот экинларини ва умуман ҳамма экинларни вақтида тезлик блан яхшилаб экиб олишга чақирамиз.

Азиз отамиз ва устозимиз! Сиз раҳбарлик қилаётган миллион-миллион совет кишиларининг эртаю-кеч фикр-зикрлари шуки, улар мамлакатимизнинг халқ хўжалигини тезроқ тиклашга, совет Ватанининг куч-қувватини ошириб, уни яна бой ва кувватли мамлакат қилмоққа тиришадилар. Мамлакатимизга металл, ёқилғи ва ғалла қандай зарур бўлса, пахта ҳам шундай зарур нарса эканини доим эсимизда тутиб, совет ватанпарварларига хос бўлган ғайрат ва матонат блан пахта учун курашамиз.

Ҳозир халқимиз завқ-шавқ блан ғайрат кўрсатиб қураётган Фарҳод гидростанциясининг чироғлари 1947 йилда ёнғусидир. Оҳангарондаги янги конлардан ҳам кўмир чиқарила бошлайди. Олмаликдаги рангдор ма'дан конларида ҳам ишлар авж олиб кетади. Тошкентда автомобиль созлаб чиқарадиган завод, Самарқандда янги суперфосфат заводи солина бошлайди, бирнеча гидростанция, нефть ва ма'дан конлари ишлай бошлайди.

Ўзбек халқи эндиликда Ўзбекистонда қудратли социалистик саноат вужудга келтирилганлиги блан фахрланади. Биз саноатда Ўзбеклардан малакали ишчилар тайёрлаб етиштиришни ўзимизнинг кечиктириб бўлмайдиган вазифамиз деб ҳисоблаймиз. Бу кадрлар Совет Ўзбекистонидаги ишлабчиқариш кучларини янада ошириш ва социалистик маданиятни тобора гуллаб-яшнатиш учун олиб бориладиган курашда етакчи куч, меҳнаткашларнинг илғор отряди бўлади.

Ўртоқ Сталин, Хоразм ва Қорақалпоғистонни республикамизнинг марказий районлари блан боғлайдиган темир йўл қуришни ма'қул топганингизни эшитиб, бу узоқ районларнинг аҳолиси ниҳоятда хурсанд бўлди ва бу ишга ўз тарихида бўладиган катта бир воқиа деб қараётир. Халқ бу темир йўлни қисқа муддат ичида қуриш учун қўлидан келган ҳамма ишни қилишга тайёр!

Ўзбек халқини муҳтожликдан, ҳақсиз ва ҳуқуқсизликдан қутқазиб, бахт ва саодатнинг баланд чўққисига чиқазган коммунист (большевик) лар партияси ва ўртоқ Сталин, Сиз эканингизни ҳарбир ўзбек яхши билади. Совет Ўзбекистонининг равнақ топиб яшнаши учун, ўзбек халқининг бадавлат ва фаровонликда яшамоғи учун кўрсатаётган меҳрибонлик ва ғамхўрлигингиз дарҳақиқат беҳад ва беҳисобдир. Ўзбек пахтакор деҳқонларининг меҳнатлари ҳукуматимиз томонидан тақдир қилиниб олий мукофотларга лойиқ кўрилганини эшитиб, ҳаммамиз шод ва хурсанд бўлдик. Бунинг эвазига пахта учун курашда, республикамиз экономикаси ва маданиятини янада яшнатиш йўлидаги курашда қаҳрамонона меҳнат қиламиз, бу меҳнатимиз партияга, Совет Ҳукуматига, Сиз ўртоқ Сталинга изҳор қилган миннатдорчилигимиз бўлади!

Жонажон отамиз ва устозимиз! Бизлар бутун ўзбек халқи номидан Сизни, коммунистлар партиясини, совет ҳукуматини ишонтириб айтамизки, мамлакатга мумкин қадар кўпроқ пахта етказиб бериш учун куч ва қувватимизни аямаймиз.

Улуғ Ватанимизга шон-шарафлар бўлсин!

Жонажон большевиклар партиямизга шон-шарафлар бўлсин!

Халқларнинг Сиз улуғ устозига шон-шарафлар бўлсин!

(БУ МАКТУБ ЎЗБЕКИСТОН ПАХТАКОРЛАРИНИНГ ТЎРТИНЧИ ҚУРУЛТОЙИДА ИШТИРОК ЭТГАН 1.528 ВАКИЛ ТОМОНИДАН ЯКДИЛЛИК БЛАН ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН).

(Бу мактуб «Правда» газетасининг 1947 йил 28 февраль сонида босилган).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ

Иттифоқ Советида

25 февраль, кундуз соат 4 яримда, Кремль саройининг Катта залида Иттифоқ Советининг мажлиси очилди.

Раис столи ёнида Иттифоқ Советининг Раиси **А. А. Жданов**, Иттифоқ Совети Раисининг ўринбосарлари **Т. Д. Лисенко** ва **Н. Д. Ундасинов**, ҳукумат ложаларида **К. Е. Ворошилов**, **Н. М. Шверник**, **А. А. Кузнецов**, **Н. Г. Патоличев**, **Г. М. Попов**, СССР Олий Совети Президиумининг а'золари, СССР Министрлари ўтиришдилар.

Депутатлар ва меҳмонлар партия ва ҳукумат раҳбарларини давомли қарсаклар блан табриклайдилар.

Рўзномада — Таҳрир комиссиясининг «СССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киргизиш тўғрисида»ги докладини муҳокама қилиш масаласи.

Раислик қилувчи депутат **Н. Д. Ундасинов** депутат **И. А. Власовга** сўз беради.

Депутат Власов айтадики, Қонун лойиҳасида кўрсатилган ўзгартишлар давлат қурилишининг ҳозирги қонунларига ва амалдаги ишларига тамомила мувофиқдир.

Ўртоқ Власов Таҳрир комиссиясининг доклади юзасидан музокара очмасликни таклиф қилади. Бу таклиф бир оғиздан қабул қилинади.

Иттифоқ Совети СССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киргизиш тўғрисидаги Қонунни овозга қўйишга киришади. Қонун заставкал моддама-модда ва сўнгра бутунича овозга қўйилади. Иттифоқ Совети «СССР Конституцияси (Асосий Қонун)га ўзгартиш ва қўшимчалар киргизиш тўғрисида Қонун»ни бир оғиздан тасдиқлайди.

Иттифоқ Совети рўзномадаги учинчи масалани — я'ни Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисидаги Низомни тасдиқлашга киришади.

Сўз, Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат **А. Н. Поскребишевга** берилади.

— Социалистик тузумни янада мустаҳкамлаш соҳасида мамлакатимиз олдида турган буюк вазифалар, — дейди депутат Поскребишев—Қонунларга жиддий талаблар қўяди. Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси тузилган кундан бошлаб ўз ишига киришди. Комиссия ўз иш планини тузган вақтда қонунчилик соҳасида яқин вақт ичида СССР Конституциясининг 14-нчи моддасига мувофиқ қонун лойиҳаларини тайёрлашга кўпроқ э'тибор қилди. Бу модда умумиттифоқ кодексларини, меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг асосларини ва мамлакат халқ хўжалигининг турли соҳаларига таааллуқли масалаларни барча иттифоқчи республикаларда бир хил йўл блан қонуний тартибда белгилайдиган асосий қоидаларни қабул қилиш зарурлигини кўзда тутади.

Депутат Поскребишев айтадики, ҳозирги вақтда умумиттифоқ миқ'ёсида жиноят кодекси, гражданлик кодекси ва бошқа кодексларни тузиш, шунингдек меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг асосларини белгилаш, ердан фойдаланиш соҳасидаги асосий қоидаларни ва маориф ишлари соҳасидаги асосий қоидаларни белгилаш пайти келди. Меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг асослари ва СССР халқ хўжалигининг турли соҳаларидаги ишларни қонуний йўл блан тартибга соладиган асосий қоидаларнинг СССР кодексларидан (бу кодекслар СССРда жиноят, гражданлик кодекси ва процессуаль қонуннинг мукаммал тўплами бўлади) шу жиҳатдан фарқ қилиши кераккки, уларда барча иттифоқчи республикаларга бир хил даражада таааллуқли бўлган энг умумий қоидаларгина бўлиши лозим. Иттифоқчи республикалар ана шу асосларга ва асосий қоидаларга мувофиқ республика қонунларини қабул қиладилар, бу қонунлар умумиттифоқ қонунлари асосида батафсил тузилади ва иттифоқчи республикаларнинг ўзларига хос хусусиятларини э'тиборга олади. Ўртоқ Поскребишев бирқанча мисоллар келтириб, умумиттифоқ қонунларини қабул қилиш қонунчилик соҳасидаги энг зарур тадбир эканлигини тасдиқлайди.

Ўртоқ Поскребишев бундай дейди:

— СССР Олий Советининг қонун соҳасида қиладиган ишлари социалистик тузумни янада мустаҳкамлашга, халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантиришга, Ватанимиз қудратини янада оширишга, совет давлати ва социалистик қонунларни мустаҳкамлашга ёрдам беради. Бу чора СССРдаги барча гражданларнинг асл манфаатларига мунособдир.

— Демократик жамиятнинг олий намунаси бўлмиш Совет Иттифоқимиз мустаҳкамлансин ва юксалсин!

— Бизнинг мураббиймиз ва доҳиймиз, социализм Конституциясининг ижодчиси, Совет ҳукуматининг бошлиғи улуғ Сталин халқларнинг бахтига кўп йиллар омон бўлсин!

Сессия қатнашчилари ўртоқ Поскребишевнинг сўнгги сўзларини давомли қарсаклар блан қарши оладилар.

Ўртоқ А. Н. Поскребишев доклади муҳокама қилина бошлайди. Сўз депутат **М. С. Гречухага** берилади.

— Халқимизнинг, — дейди ўртоқ М. С. Гречуха, — совет ҳокимияти йилларида большевиклар партияси ва улуғ Сталиннинг доно раҳбарлиги остида эришган буюк тарихий ғалабалари социалистик давлатимизнинг Асосий Қонуни бўлмиш Сталин Конституциясида қонуний тартибда қайд этилди.

Ўртоқ Гречуха совет халқининг ғолибона урушдан кейин тинч ижодий меҳнатга киришганлиги тўғрисида гапириб, совет қонунларимизни дарҳол социалистик қурилиш вазифаларига тамомила мувофиқлаштириш зарурлигини та'кидлайди. Бу қонунларнинг ба'зи қисмлари эскириб қолди. СССР Конституциясининг 14-нчи моддасидан келиб чиқадиган қонун лойиҳаларини тайёрлаш ва Олий Советнинг тасдиқига киритиш жуда муҳим ва зарур вазифадир.

Депутат Гречуха Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисида СССР Олий Советига тақдим этилган Низом лойиҳасини ма'қуллаб, бундай дейди:

— Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисидаги Низом, Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг ишлари учунгина эмас, балки иттифоқчи республикалар Олий Советларидаги шундай комиссияларнинг иши учун ҳам асосий қўлланма бўлади.

Депутат **П. К. Пономаренко** (Белоруссия ССР) айтадики, Қонун лойиҳалари комиссиясидан ҳозир ишларни яхши планлаштириб зўр ғайрат кўрсатиш талаб этилади. Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисидаги Низомнинг қабул қилиниши бу комиссиянинг қонун лойиҳаларни тайёрлашдаги ролини ва Комиссия томонидан қонун лойиҳалари тўғрисида бериладиган хулосаларнинг қимматини оширади.

Низом лойиҳасида Қонун лойиҳалари комиссияси қонун лойиҳаларини муҳокама қилган вақтда маслаҳатлашиш учун давлат муассасалари, илмий ташкилотлар ва жамоат ташкилотларининг вакилларини ўз ишига жалб этади, дейилади. Бу чора жуда катта аҳамиятга эгадир.

Совет жамиятида қонун давлат ҳокимиятининг энг катта ҳужжатидир. Қонун кенг халқ оммасининг манфаатларига муносиб бўлиб, меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилади. Бу — қонун лойиҳаларини СССР Олий Советининг палаталарида муҳокама қилиниши ва тасдиқланишидан аввал уларни яхши ўйлаб пухта тайёрлашни талаб қилади. Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг Қонун лойиҳалари комиссиялари ана шу ғоят муҳим вазифаларни бажаришни лозим.

Депутат **М. И. Барамия** (Грузия ССР) айтадики, Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат Поскребишев ўз докладида Комиссия тўғрисида СССР Олий Советининг муҳокамасига қўйилган Низом лойиҳасини етарли даражада асослаб берди. Бу Низомнинг қабул қилиниши катта аҳамиятга эгадир. Низом Комиссиянинг вазифа ва бурчларини, ҳуқуқларини белгилайди. Бу — бирқанча энг муҳим қонун лойиҳаларини яқин фурсат ичида тузиш, тайёрлаш ва СССР Олий Советининг муҳокамасига қўйиш учун имкон беради.

Депутат Барамия ўз нутқида социалистик негизда ердан фойдаланиш ва халқ маорифи соҳасида ҳал этилиши лозим бўлган бирқанча масалаларни қонуний ҳужжатлар воситаси блан аниқлаш зарурлигини алоҳида та'кидлайди.

Депутат Бараминянинг нутқидан кейин музокаралар тамом бўлади. Депутатлар Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисидаги Низомни бир оғиздан тасдиқлайдилар.

Шундан кейин Иттифоқ Совети рўзномадаги тўртинчи масалани муҳокама қилишга, я'ни СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлашга киришади. Доклад қилиш учун СССР Олий Совети Президиумининг секретари депутат **А. Ф. Горкинга** сўз берилади.

Депутат Горкин СССР Олий Совети Президиумининг СССР Олий Советининг иккинчи сессияси блан ҳозирги учинчи сессияси ўртасидаги даврда чиқарган Фармонларини Иттифоқ Совети тасдиқига тақдим этади.

Иттифоқ Совети СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини бир оғиздан тасдиқлайди.

Раислик қилувчи депутат П. Д. Ундасинов Иттифоқ Советига депутат А. А. Ждановдан ариза тушганлигини ва бу аризада асосий иши блан жуда банд бўлганлиги сабабли, Иттифоқ Совети Раислиги вазифасидан озод этишни сўраганлигини билдиради. Иттифоқ Совети депутат А. А. Ждановнинг илтимосини қабул қилади.

Иттифоқ Совети Ленинград, Москва, Минск ва Сталинград депутатлари группаси номидан гапирган депутат **П. С. Попковнинг** таклифига мувофиқ, **И. А. Парфеновни** бир оғиздан Иттифоқ Советининг Раиси қилиб сайлайди. И. А. Парфенов Москва шаҳар Сокольники сайлов округидан депутат бўлиб, ҳозирги вақтда ВКП(б) Москва шаҳар комитетининг секретари вазифасида ишламоқда.

Иттифоқ Совети учинчи Сессиясининг рўзномасидаги масалалар муҳокама қилиниб бўлди. Раислик қилувчи П. Д. Ундасинов Сессияни ёпиқ деб э'лон қилади. (ТАСС).

УзССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ВА УзК(б)П МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Барча турдаги маҳаллий ўғитларни тўплаш ва уларни далага чиқариб тўкиш йигирма кунлиги ўтказиш тўғрисида

УзССР Министрлар Совети ва УзК(б)П Марказий Комитети 1947 йилда республикада пахта майдони жиҳатидангина эмас, балки ҳосил жиҳатидан ҳам пахтачиликда урушдан аввалги даражага етиб олиш учун кўкламги ер ҳайдаш олдидан пахта далаларига ўтган йилга қараганда камида 50 процентдан кўп гўнг ва бошқа хил маҳаллий ўғит чиқариб тўкилишини лозим деб топади, бу муҳим вазифани амалга ошириш учун барча колхоз, совхоз, бригада ва звеноларда маҳаллий ўғитлардан тўла фойдаланиш ва бу ишга барча асосий ишчи кучлари ҳамда транспорт воситаларини тўла сафарбар этиш учун чинакам оммавий ҳаракатни кучайтириб юбориш мажбуриятини юклайди.

Бу жуда муҳим тадбирни бажаришда барча партия, совет ва ер органлари, МТС, совхоз ва колхозларнинг э'тиборини ана шу вазифага жалб этиш мақсадида УзССР Министрлар Совети ва УзК(б)П Марказий Комитети қарор қилдилар:

1. Шу йил 1 мартдан 20 мартгача республикада маҳаллий ўғитларни ҳамма ерда тўплаш ва уларни далага чиқариб тўкиш йигирма кунлиги э'лон қилинсин.

2. Область ва район партия комитетларига, область ва район ижроия комитетларига пахта далаларига маҳаллий ўғит чиқариб тўкиш юзасидан топшириқлар белгилаш ва шунга мувофиқ ҳарбир колхоз, бригада ва звено учун амалий топшириқлар бериш, уларга зарур миқдорда транспорт, ишчи кучлари бириктириб қўйиш, шунингдек ўғитларни қидириб топиш ҳамда далага чиқариб тўкиш юзасидан ма'сул кишилар белгиланишини та'минлаш вазифаси юклатилсин.

3. Область ва район партия комитетларига, область ва район ижроия комитетларига барча колхоз, совхоз, шаҳар ва район, посёлкаларда пахта далаларига чиқариб тўкиш учун мумкин бўлган ҳамма турдаги ўғитларни қидириб топиш ва омманинг фикрини бу масалага қаратиш вазифаси топширилсин. Шу блан бирга маҳаллий ўғитни ташиш учун шаҳар ва саноат ташкилотларига ишчи кучларини ҳамда транспорт воситаларини бу ишга жалб этиш мақсадида комиссиялар тузиш мажбурияти юклансин. Бу ишлар шаҳарларда ва район марказларида санитария тадбирлари ва ободончилик ишлари блан мувофиқлаштириб олиб борилсин.

4. Область ва район партия комитетларига қуйидаги мажбурият юклансин:

а) пахтадан мўл ҳосил олиш соҳасидаги энг муҳим чора бўлган маҳаллий ўғитларни қидириб топиш ва уларни далага чиқариб тўкиш йигирма кунлигида қилинадиган ишлар колхозчилар ва шаҳар аҳолиси ўртасида дарҳол кенг тушунтирилсин.

б) Йигирма кунликни ўтказишда ёрдам бериш учун барча колхоз ва совхозларга область ва район партия комитетларининг вакиллари юборилсин.

5. Барча маҳаллий ўғитлардан пахта далаларини ўғитлаш учун фойдаланиш зарурлигини назарда тутиб, УзССР Министрлар Совети ва УзК(б)П Марказий Комитети маҳаллий партия ва совет органларига колхоз хонадонларида ҳамда ишчи ва хизматчиларнинг ҳовлиларида мавжуд бўлган гўнгларни тўплашга ва уларни далага чиқариб тўкишга алоҳида э'тибор беришлари лозим, бунинг учун 1947 йилда олинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан ҳақ тўлаш тавсия этилсин.

6. Ўзбекистон радио комитетига ва республика, область ҳамда район газеталарига маҳаллий ўғитларни тўплаш ва уларни далага чиқариб тўкиш йигирма кунлигини ўтказишни кенг ёритиш топширилсин.

И. В. СТАЛИН Ю. ЦИРАНКЕВИЧ ЖАНОБЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси И. В. Сталин 26 февральда Польша республикасининг Бош министри Ю. Циранкевич жанобларини қабул қилди.

Суҳбат вақтида СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов ва Польша республикасининг Саноат министри Г. Минц жаноблари ҳозир бўлдилар.

Н. М. ШВЕРНИК Ю. ЦИРАНКЕВИЧ ЖАНОБЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Шверник 26 февральда Польша республикасининг бош министри Ю. Циранкевич жанобларини қабул қилди.

СССР орденлари топширилди

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. М. Шверник 27 февральда Кремльда мукофотланган ўртоқларга орденлар топширди.

Пахтачиликни ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар ва 1946 йил ҳосилидан пахта тайёрлаш давлат планини бажарганликлари учун мукофотланган Ўзбекистон ССР ходимларидан бир группасига орденлар топширилди.

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг секретари У. Юсупов ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси А. Абдураҳмоновга Ленин ордени; Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг секретари Н. А. Ломакин, Андижон районидаги Дзержинский номли колхознинг раиси Т. Мирзаев ва Янгийўл районидаги Каганович номли колхознинг раиси Ҳ. Турсунқуловга Меҳнат Қизил Байроқ ордени; Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. Мўминов ва УзССР Ички ишлар министри Й. Бобожоновга Қизил Юлдуз ордени; Наманган районидаги «Қизил шахматчи» колхозининг бригада бошлиғи Т. Асқарова, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари В. Я. Емцов, Ленин районидаги Сталин номли колхознинг раиси Т. Каримова ва Ўзбекистон ССРнинг СССР Министрлари Совети ҳузуридаги доимий вакили Т. Султоновга «Ҳурмат Белгиси» ордени топширилди.

Сўнгра пахтачилик ва пиллачиликни ривожлантиришда эришилган муваффақиятлар учун Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. Шагадаевга Ленин ордени топширилди. (ТАСС).

В. И. ЛЕНИН АСАРЛАРИНИНГ III ВА IV ТОМЛАРИ ОБУНАЧИЛАРГА БЕРИЛА БОШЛАДИ

Узкитобнинг Тошкентдаги марказий магазинига В. И. Ленин асарларининг III ва IV томлари келди. 1946—1947 йиллар мобайнида В. И. Ленин асарларининг тўртинчи нашрига қўшимча обуна бўлган кишиларга В. И. Ленин асарларининг III ва IV томлари берила бошлади.

ВЦСПСда

ҚАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ БУТУН ИТТИФОҚ АЛЬПИНИАДАСИ

ВЦСПС Секретариати 1947 йилда альпинистлар тайёрлаш планини тасдиқлади.

Ёз фаслида Кавказ ва Тиёншон (Қозоғистон ССР) тоғлари орасида касаба союзлари ҳузуридаги спорт жамиятларининг альпинистлар тайёрлайдиган 12 та та'лим лагери ишлайди. Бу лагерьларда 5000 та альпинист тайёрланади.

Адир-сув дарасида «Сталь» жамиятининг, Кабарда АССРдаги Терскол районида «Крылья Советов» ва «Наука» жамиятлари ва Шимолий Осетиядаги Цейда «Торпедо» жамиятининг альпинистлар лагери тикланади ва қурилади.

Кавказда ва Тиёншон тоғлари орасида шу йил август ойида альпинизм тарихида биринчи марта спорт жамиятларининг биринчилиги учун касаба союзларининг Бутун Иттифоқ альпиниадаси ўтказилади. Альпиниадада 1000 дан ортиқ альпинист қатнашади. Альпинистлар 100 та тоғ чўққисига чиқадилар. Бундан ташқари, моҳир альпинистлар Кавказнинг Безинги районидаги тикка тоққа чиқадилар.

ВЦСПС Секретариатининг қарорига биноан, ВЦСПС физкультура ва спорт бўлими ҳузурида альпинизм секцияси тузилади. (ТАСС).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ МАЖЛИСЛАРИ

МИЛЛАТЛАР СОВЕТИДА

„Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисида Низом“нинг лойиҳаси ҳақида

Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари комиссияси раиси депутат Г. В. ПЕРОВ доклади

Депутат ўртоқлар! «Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисида Низом»нинг лойиҳаси сизнинг муҳокамангиз ва тасдиқингизга топширилди.

Қонун лойиҳалари комиссияси лойиҳанинг моҳиятини сизларга баён қилиб беришни ва унинг ба'зи асосий моддалари юзасидан зарур изоҳ бериш ҳамда далиллар келтиришни менга топширди.

Депутат ўртоқлар! Мамлакатимиз бундан ўн йил муқаддам ҳозир амалда бўлган янги Конституцияни — ғалаба қилган социалистик жамият Конституциясини қабул қилган эди. Биз ана шу ўн йил мобайнида Сталин Конституцияси байроғи остида курашиб ва ғалаба қозониб келдик. Улуғ Ватан уруши Конституциямиз қандай қудратли кучга эга эканлигини яна бир марта кўрсатди.

Сталин Конституцияси бизнинг Асосий Қонунимиздир. СССР Конституцияси Асосий Қонун бўлиши блан бирга, мамлакатимиздаги ҳаётга асос бўлган қонунларнинг ҳаммасини ўз ичига олмайди. У қонун чиқариш йўлидаги кундалик ишларни кўзда тутади ва қонун чиқарувчи органларнинг ишлари учун ҳуқуқий негиз бўлади.

Конституцияга мувофиқ, СССРда қонун чиқарувчи ҳокимият фақат СССР Олий Совети томонидан амалга оширилади.

Қонун чиқариш Олий Советнинг ҳар икки палатаси — Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети ҳуқуқи бўлиб, улар қонун чиқаришда тенг ҳуқуқларга эгадир. СССР Конституциясининг 39-нчи моддасида айтилишича, қонун СССР Олий Советининг ҳар икки палатаси томонидан қабул қилинган тақдирда, тасдиқланган деб ҳисобланади.

Миллатлар Совети қонун чиқариш ишларига ғоят катта аҳамият бериб, Қонун лойиҳалари тайёрловчи доимий комиссияни тузди. Бу комиссия палатанинг доимий органи бўлиб, Олий Совет сессияларининг мажлислари даврида ҳам, сессиялар ўртасидаги даврда ҳам ишлайди.

Сизнинг муҳокамангизга тақдим этилган Низом лойиҳасига мувофиқ, Қонун лойиҳалари комиссиясининг вазифаси СССР Олий Советининг тасдиқига топшириладиган қонун лойиҳаларини даставвал кўриб чиқиш ва тайёрлашдан иборат. Шунга биноан, Қонун лойиҳалари комиссияси СССР Олий Советининг тасдиқига топшириладиган барча қонун лойиҳалари юзасидан Миллатлар Советига ўз хулосаларини топшириши керак. Палатадаги бошқа комиссияларга доир қонун лойиҳалари бундан мустаснодир.

Масалан, Қонун лойиҳалари комиссиясининг Олий Советда СССР давлат бюджетини муҳокама қилиш учун тайёрлаши ва унинг тўғрисида қонун лойиҳаси юзасидан ўз фикрини баён қилиши учун зарурат йўқ. Бу иш Бюджет комиссиясининг вазифасидир. Шундай бўлса ҳам, бошқа қонун лойиҳалари даставвал Қонун лойиҳалари комиссиясида қараб чиқилиши лозим. Палата Комиссиясида қонун лойиҳаларининг даставвал қараб чиқилиши уларнинг яхши тайёрланишини та'мин этади ва Олий Советга унинг қонунлар чиқариш соҳасидаги ишларига ёрдам беради.

Комиссия давлат идораси органлари томонидан СССР Олий Советининг тасдиқига топшириладиган қонун лойиҳалари ҳақида ўз хулосаларини топшириш блангина чекланиб қолмаслиги лозим. Комиссия тўғрисидаги Низом лойиҳасининг учинчи моддасига биноан, комиссия Миллатлар Совети топширишига биноан ёки қонун чиқаришда ўзи ташаббус кўрсатиб, қонун лойиҳаларини туза олади.

Қонун лойиҳалари комиссиясининг турмуш талаб этган ҳамма қонун лойиҳаларини ўз кучи блангина тайёрлашга қодир эмаслиги ма'лум. Аммо, у тайёр қонун лойиҳаларининг келишини кутиб қўл қовуштириб ўлтирмаслиги керак. Шу сабабдан, Низом лойиҳасига мувофиқ, Комиссия мақбул топилган ўзгаришлар тўғрисидаги фикрларини ёки амалдаги қонунларни бекор қилиш ёхуд СССР Олий Советининг тасдиқига топширилиши лозим бўлган янги қонун лойиҳаларини тайёрлаш тўғрисидаги мулоҳазаларини СССР Министрлар Советига тақдим этиши керак.

Қонун лойиҳалари комиссиясининг муваффақиятли ишлаши мазкур комиссиянинг тузиладиган қонун лойиҳаларига тааллуқли барча ҳужжат ва материаллар блан танишиб чиқиш учун қандай имкониятга молик бўлишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Шу сабабдан, Қонун лойиҳалари комиссиясига унинг СССР Олий Советига муҳокама қилинадиган қонун лойиҳаларини тайёрлаш соҳасидаги ишлари учун зарур бўлган ҳужжатлар ва бошқа материалларни, шунингдек ёзма хулосаларни тегишли министрликлардан, муассасалардан ва ходимлардан талаб қилиб олиш ҳуқуқи берилиши керак.

Қонун лойиҳаларини тайёрлаш ғоят мураккаб ва мас'улиятли ишдир. В. И. Ленин қонунлар аниқ ва равшан бўлиши керак деган эди. Ленин бу тўғрида: «қонун чиқаришда жуда эҳтиёт блан ҳаракат қилиш керак. Етти марта ўлча!» деб огоҳлантирган эди (Ленин тўплами XXXV. Давлат сиёсий нашриёти, 1945 йил, 327-нчи бет).

Биз қонун лойиҳаларини тайёрлаш соҳасидаги ишларимизда ўртоқ Сталиннинг, ҳар тарафлама э'тибор қилиш ва барча ютуқ ҳамда нуқсонларни ҳар жиҳатдан ҳисобга олиш зарур бўлган мураккаб масалаларни ҳал этиш вақтида Ленин каби доно ва чидамли бўлиш керак, деб берган кўрсатмасига қаттиқ риоя қилишимиз лозим.

Шунга биноан, министрликларнинг вакилларини, фан аҳиллари, тажрибали ходимларни Қонун лойиҳалари тайёрловчи комиссиянинг ишларига жалб этиш жуда зарурдир. Низом лойиҳаси қонун лойиҳаларини қараб чиқиш вақтида Комиссияга ҳукумат вакилларининг, тегишли министрликлар вакилларининг ҳамда идора раҳбарларининг фикрини эшитиш, шунингдек маслаҳатлашиш учун давлат муассасалари, илмий ва жамоат ташкилотларининг айрим вакилларини жалб этиш ҳуқуқини беришни кўзда тутади.

Депутат ўртоқлар! Миллатлар Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси Палата Комиссиясидир, у СССРдаги миллатларнинг ўзларига хос алоҳида манфаатларини акс эттириши лозим. Комиссия ўз ишида ана шунга асосланиши керак.

Ўртоқ Сталин СССРдаги миллатларнинг умумий манфаатларидан ташқари яна ўзларининг миллий хусусиятларига боғлиқ бўлган алоҳида манфаатлари ҳам бор деб бизга та'лим беради.

Ўртоқ Сталин, миллатларнинг ўзларига хос манфаатларини менсимаслик ярамайди деб ўргатади. Шу сабабдан, бизда меҳнаткашларнинг (уларнинг қайси миллатдан бўлишидан қат'ий назар) умумий манфаатларини ифода қилувчи олий орган — Иттифоқ Совети блан бир қаторда, СССРдаги миллатларнинг ўзларига хос манфаатларини акс эттирувчи олий орган — Миллатлар Совети ҳам бор. Миллатларнинг ўзларига хос манфаатларини ҳисобга олмай ва бу манфаатларни қонунларда ифода қилмай туриб, кўп миллатли давлатни идора қилиш мумкин эмас.

Миллатлар Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси ўз ишида кўп миллатли Совет давлатига асос қўйган устозимиз ўртоқ Сталиннинг ана шу кўрсатмасига амал қилмоғи керак.

Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари комиссиясини 19 кишидан иборат составда белгилади. Комиссия составида барча иттифоқчи республикалардан сайланган ва СССР даги миллатларнинг ўзларига хос манфаатларини биладиган ҳамда турли иттифоқчи республикаларда иш тажрибаси бўлган СССР Олий Совети депутатлари бор. Комиссиянинг шундай составда тузилиши ҳарбир миллатнинг ўзига хос манфаатлари нуқтаий назаридан қонунда акс эттирилиши лозим бўлган ҳарқандай масалани э'тиборсиз қолдирмаслик учун, барча иттифоқчи республикаларда, тузиладиган қонун лойиҳаларига тааллуқли зарур материалларни мунтазам суратда ўрганишга имкон беради.

Қонун лойиҳалари комиссияси Палата органидир. Шу сабабдан, Низом лойиҳаси бу комиссиянинг Миллатлар Совети олдида жавобгар бўлишини, сессиялар ўртасидаги даврда эса, Палата Раисига ҳисобдор бўлишини кўзда тутади.

Депутат ўртоқлар! Қонун лойиҳалари комиссияси мунтазам суратда ишлаши керак. Низом лойиҳаси комиссия мажлисларини зарурат бўлишига қараб чақириб туришни кўзда тутади. Комиссия мажлиси кам деганда ҳар уч ойда бир марта чақирилиши керак. Низом лойиҳасига мувофиқ, Комиссия мажлисларида а'золарнинг кам деганда учдан икки қисми қатнашганидагина бу мажлислар ҳарбир масалани ҳал этиш ҳуқуқига эга бўлади. Лойиҳага мувофиқ, Комиссияда масалалар овозларнинг оддий кўпчилиги блан ҳал этилади. Шу блан бирга, Низом лойиҳасида Комиссиянинг қарорига қўшилмаган Комиссия а'золарининг ўз фикрларини Миллатлар Советида ҳимоя қилиб чиқиш ҳуқуқига эга эканлиги алоҳида кўрсатилган.

Комиссия ўзида а'зо бўлмаган Олий Совет депутатларини Комиссия ишларига жалб этиш жуда мақбул деб ҳисоблайди. Низом лойиҳасида уларнинг Комиссия ишларида қатнашишга ҳақлари бор эканлиги кўрсатилган. Олий Совет депутатлари бу ҳуқуқдан фойдаланадилар ва Қонун лойиҳалари комиссиясининг ишларида фаол қатнашадилар, деб ишонч билдиришга рухсат этасиз.

Қонун лойиҳалари комиссияси бажариш лозим бўлган ишларнинг кўплигини назарда тутиб, Низом лойиҳасида Комиссия а'золари орасидан Комиссия раисининг ўринбосарини ва Комиссия секретарини сайлаб қўйиш зарурлигини кўрсатди.

Депутат ўртоқлар! Қонун лойиҳалари комиссияси кўп иш қилиши керак. СССР Конституциясининг 14-нчи моддасига мувофиқ, Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг олий ҳокимият органлари ва давлат идоралари бошқа кўп масалалар (мен бу масалаларни санаб ўлтирмайман) блан шуғулланишдан ташқари яна ердан фойдаланиш, шунингдек ер ости бойликлари, ўрмон ва сувдан фойдаланишда асосий негизларни белгилашлари; меҳнат тўғрисидаги қонун асосларини белгилашлари; суд қурилиши ва суд ишларини бошқариш ҳақидаги қонунни, жиноий ва граждан кодексларини ҳамда бошқа қонунларни белгилашлари керак.

Бу қонунлар ва бошқа қонунларнинг ҳаммаси Сталин Конституциясига асосланиши лозим эканлиги ўз-ўзидан ма'лум. Гражданлик қонунлари, жиноят ишлари қонунлари, ер қонунлари ва бошқа қонунлар Асосий Қонун бўлмиш СССР Конституциясига асосланиши керак.

Аммо, социалистик давлатимизнинг ҳаётига доир энг муҳим масалаларни тартибга солувчи бу қонунларнинг ба'зилари ҳозир амалда бўлган СССР Конституцияси тасдиқланишидан аввал қабул қилинган эди ва шу сабабдан уларга тузатишлар киритилиши ва улар аниқ баён қилиниши керак.

Масалан, ердан фойдаланиш ва ер тузилишининг умумий асослари ҳақидаги Қонун 1928 йилда, я'ни мамлакатимизда колхоз тузуми ғалаба қилишидан аввал қабул этилган эди. Ўртоқ Сталин айтган эдики, колхоз тузумининг ғалабаси «ғоят буюк инқилобий ўзгариш демакдир, жамиятнинг эски сифат, ҳолатидан янги сифат ҳолатига сакраб ўтиш демакдир». Бу ўзгариш ер муносабатларида ҳам ўзгариш ясалганлигини кўрсатар эди, албатта. Бу ўзгаришлар халқимизнинг турмушига кириб кетди, аммо улар мазкур қонунда акс эттирилмади ва, табиий акс эттирила олмас эди. Бу қонуннинг амалий жиҳатдан ўз аҳамияти қолмаганлиги ма'лум.

Мамлакатимизда ер муносабатлари партия ва ҳукуматнинг айрим қарорлари блан тартибга солинади. Бу қарорлар давлат органларининг амалий ишларида ўртага қўйиладиган ҳамма масалаларни тўла суратда ўз ичига олмайди. Масалан, ер тўғрисидаги қонун ер фондини бошқариш, ер муносабатларини тартибга солишда ССР Иттифоқи, иттифоқчи республикалар, область ва район давлат органларининг ҳуқуқларини аниқ белгилашга муҳтождир. Шаҳарлардаги ерларни бошқариш асосларини белгилаш, ер тузилиши ишларини бажариш асосларини белгилаш зарурати бор ва ҳоказо.

Ердан фойдаланиш соҳасидаги асосий масалалар тўғрисида Умумиттифоқ миқ'ёсида ягона қонун чиқариш вақти келди. Бу қонун социалистик жамиятда ердан фойдаланишга доир асосий масалаларнинг ҳаммасини ўз ичига олмоғи керак.

Бошқа иттифоқчи республикаларнинг граждан кодексларига асос қилиб олинган РСФСР Граждан кодекси 1922 йилда, янги иқтисодий сиёсатнинг биринчи даврида, я'ни мамлакатимизда социализм тўла ғалаба қилишидан аввал қабул этилган эди. Бундан 25 йил муқаддам қабул қилинган ана шу Граждан кодексининг жуда эскириб қолганлиги ма'лум. Бизга социалистик жамиятдаги гражданлик ҳуқуқ муносабатларини акс эттирадиган ва мустаҳкамлайдиган Янги Граждан кодекси керак.

Жиноий ва Жиноий-процессуаль кодекслар масаласи ҳам шу тарзда турипти. Бошқа бирқанча иттифоқчи республикаларнинг Жиноий кодекси ва Жиноий процессуаль кодексига асос қилиб олинган РСФСР Жиноий кодекси ва Жиноий-процессуаль кодекси СССРнинг амалдаги Конституцияси қабул қилингандан аввал чиқарилган эди. Демак уларни ҳам аниқлаш ва ўзгартириш керак бўлади.

Бунинг устига яна шуни айтиш кераккки, иттифоқчи республикаларнинг кодексларида ҳатто мазкур республиканинг хусусиятлари талаб қилмаган ҳолда айни бир хил масалалар кўпинча турлича ҳал этилади. Масалан, РСФСР Жиноий кодексида бирор кишига қарашли молмулкни ўғирлаганлиги учун 1 йил қамоқ жазоси, Украина ССР Жиноий кодексида 2 йил, Грузия ССРнинг Жиноий кодексида эса 8 йил қамоқ жазоси белгиланган. Иттифоқчи республикаларнинг Жиноий кодексларидаги бу фарқни бирор далил блан асослаш мумкин эмас.

Иттифоқчи республикаларнинг Жиноий Процессуаль кодексларида ҳозирги вақтда СССРда амалда бўлган суд системаси акс эттирилган эмас. Бу кодексларда тергов органлари суд органларининг таркибий бир қисми деб қаралади, ҳолбуки асли улар ҳозир Прокуратура составидадир. Ана шу кодексларда илгари губерна судлари учун белгиланган эски қоидалар сақланиб қолган. Аммо, уларда гражданларнинг шахсий дахлсизлиги ҳуқуқи ва айбдорларнинг ўзларини ҳимоя қилиш ҳуқуқи акс эттирилган. Тожикистон ССРнинг Жиноий-процессуаль кодексида айбдорни қандай асосларга кўра қамоққа олиш сабаблари кўрсатилмайди. Бу кодексда айбдорнинг ва уни ҳимоя қилувчи кишининг судлаги иш блан танишиб чиқиш имконини олиш, гувоҳлар ва экспертлар чақиришни илтимос қилиш ҳуқуқи акс эттирилмаган. Жиноий-процессуаль кодексларда айбдорларга айбномаларни топширишда бир хил тартиб белгиланган эмас: ба'зи республикаларда айбномани суд топширса, бошқа республикаларда прокурор топширади.

Юқорида айтилган гаплар Умумиттифоқ кодекслари: граждан жиноий, жиноий-процессуаль кодекслар ва шу сингари кодекслар тузиш ғоят муҳим эканлигини кўрсатади. СССР Конституциясининг 14-нчи моддасида ана шу кодекслар Умумиттифоққа хос бўлиши керак деб кўрсатилади. Совет Иттифоқимиздаги барча республикаларнинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий негизлари бир хил эканлиги ана шу негизга таянучи ҳуқуқий қоидаларнинг бир хил бўлишини та'мин этади ва шуни қаттиқ талаб қилади.

В. И. Ленин 1922 йилдаёқ бундай деган эди: «Қонунлар Калуга ва Қозон учун алоҳида-алоҳида бўлиши мумкин эмас, балки Бутун Россия миқ'ёсида ва ҳатто бутун Совет Республикалари Федерацияси учун бир хил бўлиши керак», «қонун битта бўлиши керак» (Ленин, XXVII том, 298—299-нчи бетлар).

Мавжуд айрим қонунлар ва кодексларни бирлаштириб, эскириб қолган қоидаларни улардан чиқариб ташлаш, уларни мунтазам ва аниқ ҳолга келтириш керак. Мазкур кодекслар ва қонунларни тузиш соҳасидаги ишлар кодекслаштириш мақсадлари блангина (гарчи бу мақсадлар жуда муҳим бўлса ҳам) чекланиб қола олмайди. Мазкур қонун ва кодексларга социалистик қурилиш талаб қилган ўзгаришларни киргизиш керак. Ғалаба қилган социализм шароитидаги буюк иш тажрибаларини ҳисобга олиш ва уларни қонунларда акс эттириш ҳамда бу қонунларни социалистик қурилишни янада ривожлантириш юзасидан ўртоқ Сталин чизиб берган программа муносабати блан олдимизга қўйилган вазифаларга бўйсундириш лозим.

Миллатлар Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси ўтган йили ўзгарган шароитга мувофиқ ба'зи қонун ва кодексларга ўзгаришлар киритиш ва уларни аниқлаш соҳасида ишга киришиш зарурлигини кўрсатиб, шу тўғрида СССР Министрлар Советига мурожаат қилган эди. СССР Министрлар Совети бизнинг таклифларимизни тўғри деб топди ва комиссиялар тузди. Бу комиссиялар ҳозирги вақтда айрим қонун ва кодексларга ўзгаришлар киритиш ва уларни аниқ баён қилиш соҳасида ишламоқдалар. СССР Министрлар Совети томонидан тузилган бу комиссияларнинг таклифлари кейинчалик Қонун лойиҳалари комиссияси томонидан кўриб чиқилади ва СССР Олий Советининг муҳокамасига тақдим этилади. Бу таклифларни тайёрлашда Миллатлар Совети Қонун лойиҳалари комиссияси зиммасига катта иш юкланади.

Қонун лойиҳалари комиссияси ўзига топширилган иш учун ғоят катта мас'улият сезиб, СССР Олий Совети ва ҳукуматнинг қонун чиқариш соҳасидаги ишларида қатнашади. Бу комиссия Қонун лойиҳалари тайёрлаш соҳасидаги ишларга ўз ҳиссасини қўшади ва бинобарин совет давлатчилигининг асосларини мустаҳкамлаш, социалистик ҳуқуқ қоидаларини мукаммаллаштириш, социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашга ўз ҳиссасини қўшади (Қарсаклар).

СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида

СССР Олий Совети Президиумининг секретари депутат А. Ф. ГОРКИН доклади

Депутат ўртоқлар! СССР Олий Советининг Президиуми СССР Олий Советининг II Сессияси блан III Сессияси ўртасида ўтган даврда бирқанча Фармон чиқарди. СССР Конституциясига мувофиқ, бу Фармонлар СССР Олий Совети томонидан тасдиқланиши керак.

СССР Олий Совети Президиуми ССР Иттифоқи Министрлар Совети Раисининг тақдимига мувофиқ, шу вақт ичида ССР Иттифоқининг ба'зи министрларини тайинлади.

Президиум 1947 йил 17 январьда чиқарган Фармонлари блан Александр Фёдорович Засядькони СССР Ғарбий районлар кўмир саноати министри қилиб ва Дмитрий Григорьевич Оникани Шарқий районлар кўмир саноати министри қилиб тайинлади.

СССР Ер ишлари министрлиги, Техника экинлари министрлиги ва Чорвачилик министрлиги СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги қилиб бирлаштирилганлиги ва СССР Совхозлар министрлиги тузилиши муносабати блан, СССР Олий Совети Президиуми 1947 йил 4 февраль фармонлари блан Иван Александрович Бенедиктовни СССР Қишлоқ хўжалик министри ва Николай Александрович Скворцовни СССР Совхозлар министри қилиб тайинлади.

Г. А. Митерев ўзига топширилган ишни эплай олмаганлиги учун СССР Олий Советининг Президиуми 1947 йил 17 февральда чиқарган фармонлари блан уни СССР Соғлиқни сақлаш министри вазифасидан озод қилди ва Ефим Иванович Смирновни Соғлиқни сақлаш министри қилиб тайинлади.

СССР Олий Советининг Президиуми 1947 йил 8 февральда чиқарган фармони блан Максим Захарович Сабуровни ССР Иттифоқи Министрлари Совети Раисининг Ўринбосари қилиб тайинлади.

СССР Олий Советининг Президиуми СССР Конституциясининг 49-нчи моддасига мувофиқ, СССР министрларини тайинлаш тўғрисидаги ана шу фармонларни СССР Олий Советининг тасдиқига киритади.

СССР Олий Советининг СССР Олий Совети Президиуми томонидан СССР Олий Советининг иккинчи Сессияси блан Учинчи Сессияси ўртасида ўтган даврда чиқарган фармонларини тасдиқлаш тўғрисидаги қарор лойиҳасини ўқиб беришга рухсат этасиз.

«СССР Олий Совети Президиумининг СССР Министрларини тайинлаш ҳақидаги фармонларини тасдиқлаш тўғрисида» қарор лойиҳаси

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети СССР Олий Совети Президиумининг:

Александр Федоровичи Засядькони СССР Ғарбий районлар кўмир саноати министри қилиб;

Дмитрий Григорьевич Оникани СССР Шарқий районлар кўмир саноати министри қилиб;

Иван Александрович Бенедиктовни СССР Қишлоқ хўжалик министри қилиб;

Николай Александрович Скворцовни СССР Совхозлар министри қилиб;

Ефим Иванович Смирновни СССР Соғлиқни сақлаш министри қилиб тайинлаш ҳақидаги фармонлари тасдиқлансин деб қарор қилади.

СССР Олий Совети Президиумининг «Ўртоқ М. З. Сабуровни СССР Министрлари Совети Раисининг Ўринбосари қилиб тайинлаш тўғрисида чиқарган фармонини тасдиқлаш ҳақида»ги қарор лойиҳаси.

Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг Олий Совети қарор қилади:

Ўртоқ Максим Захарович Сабуров СССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари қилиб тасдиқлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг СССР Олий Советига тасдиқига тақдим этган фармонлари шулардан иборат.

„Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисида Низом“ лойиҳаси ҳақида

Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси депутат А. Н. ПОСКРЕБИШЕВ доклади

Депутат ўртоқлар! Мамлакатимизда социализм тузумининг эришган ғалабаси Сталин Конституциясида яққол ифода қилинди. Сталин Конституцияси СССРнинг бутун давлат ва ижтимоий ҳаётида социалистик демократизмнинг амалга оширилишини та'мин этади.

Сталин Конституцияси Совет давлати ҳокимият органларининг уюштирилиши ва фаолиятининг социалистик принципларини қонуний тартибда қайд қилди, Сталин Конституцияси қонун чиқарувчи органларнинг фаолиятидаги демократик методларни янада кенгайтириш ва ривожлантириш учун шароит вужудга келтирди. Бу нарса СССР Олий Совети Палаталаридан ҳарбири ҳузурида доимий Комиссияларнинг тузилишида ҳам амалий ифодасини топди. Ма'лумки, 1938 йил январь ойида, биринчи чақириқ СССР Олий Советининг Сессиясида СССР Олий Совети Палаталарининг ҳарбири ҳузурида доимий Комиссиялар, чунончи: Қонун лойиҳалари комиссияси, Бюджет комиссияси ва Ташқи ишлар комиссияси тузилган эди.

СССР биринчи чақириқ Олий Советининг ҳар икки Палатаси ҳузурида тузилган Қонун лойиҳалари комиссияларининг ишларида тажриба кам эди, бу табиий бир ҳол эди. Лекин шунга қарамай, Комиссиялар ба'зи Қонун лойиҳаларини тайёрладилар ва улардан ба'зилари, чунончи, суд тузилиши тўғрисидаги қонун лойиҳаси СССР Олий Совети томонидан тасдиқланди.

Улуғ Ватан уруши даврида СССР Олий Совети сессиялари кам чақирилди. Уруш даврида доимий Комиссияларнинг ишлари ҳам унча кенг йўлга қўйилаолмади.

Уруш тамом бўлгандан кейин иккинчи чақириқ СССР Олий Совети сайланиши блан биринчи Сессияда СССР Олий Советининг доимий Комиссиялари, шу жумладан Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг Қонун лойиҳалари комиссиялари ҳам сайланди.

Социалистик тузумни янада мустаҳкамлаш соҳасида мамлакатимиз олдида турган катта вазифалар қонун масаласида жиддий талаблар қўяди. Бу ҳол Қонун лойиҳалари комиссиясининг ўзига топширилган вазифаларни бажариш учун алоҳида мас'ул эканлигини кўрсатади.

Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссияси тузилган кундан бошлаб ўз ишига киришди.

Комиссия ўз иш планини тузган вақтда қонуният соҳасида яқин вақт ичида СССР Конституциясининг 14-нчи моддасига мувофиқ қонун лойиҳалари тайёрлашга кўпроқ э'тибор қилди. Ма'лумки, бу модда Умумиттифоқ кодексларини, меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг асосларини қабул қилиш ва мамлакат халқ хўжалигининг турли соҳаларига тааллуқли бўлган масалаларни барча иттифоқчи республикаларда бир хил йўл блан қонуний тартибда белгилайдиган асосий қоидаларни қабул қилиш зарурлигини кўзда тутади.

Ҳозирги вақтда Умумиттифоқ миқ'ёсида Жиноят кодекси, Граждан кодекси ва бошқа кодексларни тузиш, шунингдек Меҳнат ҳақидаги қонуниятнинг асосларини, ердан фойдаланиш соҳасидаги асосий қоидаларни ва маориф соҳасидаги асосий қоидаларни белгилаш пайти келди.

СССР Министрлар Совети Иттифоқ Совети Қонун лойиҳалари комиссиясининг фаол иштироки блан юқорида айтилган бирқанча қонун лойиҳаларини тайёрлаш зарурлиги ҳақида қарор қабул қилди, шу муносабат блан Министрлар Совети СССР Жиноят кодекси ва Граждан кодексини, Меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг асосларини ва бошқа қонун лойиҳаларини тайёрлаш учун махсус ҳукумат комиссияси тузди.

Меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг асослари ва СССР халқ хўжалигининг турли соҳаларидаги ишларни қонуний йўл блан тартибга соладиган асосий қоидаларни СССР кодексларидан (бу кодекслар СССРда жиноят, граждан ва процессуаль қонуниятнинг мукаммал тўплами бўлади) шу жиҳатдан фарқ қилиши кераккки, буларда барча иттифоқчи республикаларга бирхил даражада тааллуқли бўлган энг муҳим қоидаларгина бўлиши лозим. Иттифоқчи республикалар ана шу асосларга ва асосий қоидаларга мувофиқ республика қонунларини қабул қиладилар, бу қонунлар Умумиттифоқ қонунларини тафсирлайди ва иттифоқчи республикаларнинг ўзларига хос хусусиятларини э'тиборга олади.

Ма'лумки, шу вақтгача Умумиттифоқ кодекслари тузилган эмас, янги иқтисодий сиёсатнинг биринчи йилларида иттифоқчи республикаларда қабул қилинган ва жуда эскириб қолган Жиноят кодекси, Жиноят процессуаль кодекси, Граждан ва Граждан-Процессуаль кодекслари амалга оширилиб келмоқда. Бу кодексларнинг ба'зилари ССР Иттифоқи тузилишидан аввал қабул қилинган эди, шу сабабдан улар Иттифоқ давлати бўлмиш СССРнинг хусусиятларини э'тиборга ола олмас эди. Ҳолбуки, турмушнинг ўзи томонидан қўйилган ва Жиноят, Граждан ҳамда Процессуаль ҳуқуққа доир бўлган масалалар ҳозирги вақтда Умумиттифоқ миқ'ёсида қонуний йўл блан ҳал этилиши керак, чунки иттифоқчи республикаларда амалда бўлган ва бундан 20 йилдан кўпроқ вақт илгари чиқарилган кодекслар мамлакатимиздаги социалистик ижтимоий муносабатларни тўла акс эттирмайди, уларнинг ба'зилари эса ҳатто СССР Конституциясига хилофдир.

Бунинг устига айрим иттифоқчи республикаларнинг бир хил номдаги кодексларида шундай моддалар талайгина борки, улар бир хил масалаларни турлича ҳал этадилар, айрим масалаларни республиканинг маҳаллий хусусиятлари ёра тақозо этмаган тарзда ҳал этадилар, шу блан бирга ССР Иттифоқи территориясида қонунларнинг турлича амалга оширилишига сабаб бўладилар (бу эса зарарлидир) ва социалистик қонуниятни мустаҳкамлаш йўлидаги курашни бўшаштириб юборадилар.

Масалан, ғойиб бўлган бирор кишини ўлган деб ҳисоблаш учун РСФСРда амалда бўлган граждан қонунларига мувофиқ 3 йил, Белоруссия ССР ва Украина ССРда 5 йил талаб этилади, хўш бунга сабаб нима?

Украина ССРда айбдорга айбнома прокурор томонидан, РСФСРда эса, суд томонидан топширилади. Жиноят-процессуаль кодексларда шундай фарқ бўлишига сабаб нима?

Бировнинг шахсий мулкини қасддан ўғирлаган кишига Грузия ССРнинг Жиноят кодексига мувофиқ 8 йилгача қамоқ жазоси бериш, Озарбайжон ССРнинг Жиноят кодексига мувофиқ 5 йилгача, РСФСРнинг Жиноят кодексига мувофиқ эса 1 йилгача ва айрим ҳоллардагина 2 йилгача қамоқ жазоси бериш кўрсатилган. Хўш, бунга иттифоқчи республикаларнинг қандай маҳаллий хусусиятларини сабаб қилиб кўрсатиш мумкин? (Залда жонланиш). Демак, бундай жиноятлар қайси иттифоқчи республика территория-

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Депутат Поскребишев докладининг охири

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА).

сида қилинганидан қат'ий назар, бир хил даражада хавфлидир. Бинобарин бутун СССР территориясида шундай жиноятларга қарши бир хил даражада қаттиқ кураш олиб бориш керак.

Бундай фактларни кўп келтириш мумкин. Қонунлар соҳасидаги ишлар амалда кўпданоқ қонунларни Умумиттифоқ миқ'ёсида бир-бирларига мувофиқлаштириш йўлидан борди. Масалан, 1932 йил 7 августда «Давлат корхоналари, колхоз ва кооперация мулкини сақлаш ҳамда жамоат (социалистик) мулкини мустаҳкамлаш тўғрисида» чиқарилган қонун, СССР Марказий Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлари Советининг 1938 йил 16 майда «Авторлик ҳуқуқи асослари» деб чиқарган қарори, СССР Марказий Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлари Советининг 1937 йил 17 октябрьда «Шаҳарларда уй-жой фондини сақлаш ва уй-жой хўжалигини яхшилаш тўғрисида» деб чиқарган қарори, СССР Олий Совети Президиумининг 1945 йил 14 мартда «Қонунга ва васиятга мувофиқ ворислар тўғрисида» деб чиқарган Фармони шундай муҳим актлардир. Бошқа кўпгина жиноят ва граждан қонунлари ҳамда фармонлар ҳам Умумиттифоқ миқ'ёсида аҳамиятга эга бўлган ҳужжатлардир.

Мисол учун меҳнат тўғрисидаги қонунлар масалаларини олиб кўрайлик.

Ишчи ва хизматчиларнинг меҳнатига доир масалаларни тартибга солувчи қонун нормалари иттифоқчи республикаларнинг меҳнат тўғрисидаги қонунлар кодекси блан белгиланган эди. Бу кодексларнинг кўпчилиги 1922 йилда чиқарилган.

Шундан кейин бу кодексларга ижтимоий қонун ҳужжатларига мувофиқ ўзгартишлар киргизилганлиги ма'лум.

Урушдан аввалги йилларда Умумиттифоқ миқ'ёсидаги актлар блан меҳнат муносабатларини ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солишда катта ўзгаришлар ясалди.

Иттифоқ миқ'ёсидаги энг муҳим ҳужжатлардан қуйидагиларни, чунончи: СССР Халқ Комиссарлари Совети, ВКП(б) Марказий Комитети ва ВЦСПСнинг «Меҳнат интизомини тартибга солиш, давлат социал страхованияси ишларини яхшилаш ва бу соҳадаги суиисте'моллар блан курашиш чоралари тўғрисида» деб 1938 йил 28 декабрьда чиқарган қарорини, СССР Олий Совети Президиумининг «8 соатлик иш кунига, етти кунлик иш ҳафтасига ўтиш тўғрисида ва ишчи ҳамда хизматчиларнинг корхона ва муассасалардан ўзбошимчалик блан чиқиб кетишларини тақиқлаш тўғрисида» 1940 йил 26 июньда чиқарган Фармонини, СССР Олий Совети Президиумининг «СССР давлат меҳнат резервлари тўғрисида» 1940 йил 2 октябрьда чиқарган Фармонини кўрсатиб ўтиш кифоядир.

Аммо, Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган шу ҳужжатлар блан бир қаторда республикаларда меҳнат тўғрисида ба'зи низомлар ҳали ҳам амалга оширилмоқдаки, бу низомлар анчагина эскириб қолган, ба'зи жойларда эса Умумиттифоқ қонунларига хилофдир.

Шундай қилиб, меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган асосларини белгилаш қонунлар соҳасидаги энг зарур чоралардандир.

Бу асосларнинг қабул қилиниши натижасида Умумиттифоқ миқ'ёсида турли вақтларда нашр этилган алоҳида қонунлар ўртасидаги фарқлар ва меҳнат тўғрисида Умумиттифоқ миқ'ёсида ва республикалар миқ'ёсида чиқарилган қонунлар ўртасидаги фарқлар тугатилади.

Меҳнат тўғрисидаги қонунларнинг Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган қоидаларига асосланиб, иттифоқчи республикаларнинг меҳнат тўғрисидаги қонун кодексларини узил-кесил қайтадан тузиш ва уларни ана шу қоидаларга тамомила мувофиқ ҳолга келтириш керак. Юқорида айтилган асос-қоидаларга мувофиқ иттифоқчи республикалар қарамоғига ўтказилган масалаларни ҳал этишда бу республикалар ўзларининг миллий, иқтисодий хусусиятларини ва бошқа ҳамма хусусиятларини тўла равишда ҳисобга ола биладилар.

Маориф масалаларини ҳам Умумиттифоқ миқ'ёсида қонуний йўл блан тартибга қўйиш керак. СССРда халқ маорифи ишларига раҳбарлик иттифоқчи республикалар ихтиёридадир. Бу, СССР халқларининг ўз она тилларида маориф ва маданиятни ривожлантиришдан иборат ленинча-сталинча миллий сиёсатга тамомила асосланади.

Шу блан бирга Сталин Конституцияси барча иттифоқчи республикалар учун умумий бўлган асосий маориф масалаларини ССР Иттифоқи доирасида ҳал қилиш кераклигини кўрсатди ва 14-нчи моддада маориф соҳасида Умумиттифоқ миқ'ёсидаги асосий қоидаларни нашр этиш зарурлигини кўзда тутди.

Кейинги йилларда халқ маорифига доир кўпгина умумий масалалар ўртага қўйилди. Бу масалалар Умумиттифоқ миқ'ёсида қонуний тартибда ҳал қилиниши керак.

ССР Иттифоқида билим олиш юзасидан ягона система белгилаш, ўқув юртларига қабул қилишда бир хил қоидаларни жорий қилиш, педагогларнинг ҳуқуқ ва бурчларини, ўқувчиларнинг бурчларини белгилаш, ўқув юртларини тамомлаб чиққан кишиларнинг ҳуқуқ ва бурчларини белгилаш ва шунга ўхшаш умумий масалалар қаторига киради. Барча иттифоқчи республикалар ана шу масалаларнинг Умумиттифоқ миқ'ёсида бир хил тарзда қонуний йўл блан ҳал этилишидан манфаатдордирлар.

Ушбу Сессия СССР Конституциясининг 14-нчи моддасига қўшимча қабул қилди. Бу қўшимчага мувофиқ никоҳ ва оила тўғрисидаги қонунларнинг асослари СССР миқ'ёсида белгиланиши керак. Шу қўшимчанинг қабул қилиниши муносабати блан яқин вақт ичида Умумиттифоқ миқ'ёсида никоҳ ва оила тўғрисидаги қонунларнинг асосларини белгилашга киришмоқ керак. Ма'лумки, оила ва никоҳ тўғрисидаги асосий масалалар 1936 йилдан буён СССР Марказий Ижроия Комитети ва Халқ Комиссарлари Советининг 1936 йил 27 июньда абортларни тақиқлаш тўғрисида чиқарган қарори, СССР Олий Совети Президиумининг 1943 йил 8 сентябрьда «Фарзандликка олиш тўғрисида» деб чиқарган Фармони ва 1944 йил 8 июльда «Ҳомиладор хотинларга, кўп болали ва эрсиз болали оналарга давлат ёрдамини кўпайтириш, она ва болаларни муҳофаза қилишни кучайтириш тўғрисида, «Қаҳрамон она» деган фахрий унвон белгилаш ва «Оналик шуҳрати» ордени ҳамда «Оналик медали» деган медаль та'сис этиш тўғрисида» чиқарган Фармони ҳамда Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган бошқа ба'зи қонунлар блан тартибга солиниб келди.

Оилани тобора мустаҳкамлаш вазифаси никоҳ-оила муносабатларига доир асосий масалаларни тартибга соладиган ва Умумиттифоқ миқ'ёсида ягона бўлган қонуннинг қабул этилишини талаб қилади. Бу қонун айрим иттифоқчи республикалар учун характерли бўлган миллий-маиший хусусиятларга дахл қилмаслиги керак, бу хусусиятлар эса республикаларнинг қонунларида ҳисобга олиниши лозим.

Юқорида айтилган ва Умумиттифоқ аҳамиятига эга бўлган қонунларни тайёрлаш ва қабул қилиш зарурлигини кўрсатган сабаблар шулардан иборат.

Ана шу қонун лойиҳаларининг ҳаммасини тайёрлаш соҳасидаги ишлар ғоят жиддий ва мас'улиятлидир. Бу, СССР Министрлар Совети томонидан тузилган ҳукумат Комиссияларига ҳам, шунингдек Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари комиссиясига ҳам тааллуқлидир, чунки ҳукумат комиссиялари томонидан тайёрланган қонун лойиҳалари СССР Олий Советининг тасдиқига топширилишдан аввал Қонун лойиҳалари комиссиясига топширилиши лозим. Комиссия ҳарбир қонун лойиҳаси тўғрисида ўзининг аниқ хулосаларини топшириши лозим.

Комиссия тайёрланадиган қонун лойиҳаларининг ҳарбири вақтинча бир ҳужжат эмаслигини яхши билади. Қонун лойиҳаси узоқ муддатга мўлжалланиши керак. Бу ҳужжатларда ўртоқ Сталиннинг совет қонунлари доимий бўлиши кераклиги тўғрисидаги ғояси яққол гавдаланиши керак.

Ўртоқ Сталин «ССР Иттифоқи Конституцияси лойиҳаси тўғрисида» қилган тарихий докладида бундай деган эди:

«Ма'лум бир орган эмас, балки бир талай органларнинг қонун чиқаришларини энди битириш керак. Бу ҳол қонунларнинг доимий бўлишига хилофдир. Ҳолбуки, қонунларнинг доимийлиги бизга ҳозир ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ зарур» (Сталин. ССР Иттифоқи Конституциясининг лойиҳаси тўғрисида доклад).

Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси ўз ишида ўртоқ Сталиннинг бу кўрсатмасини аниқ ва оғишмай бажаришга ҳаракат қилади.

Депутат ўртоқлар!

Олдимизда турган вазифаларнинг ҳажми комиссиянинг ўз ишини жуда яхши уюштириш мажбуриятини юклайди. Лекин бунинг учун даставвал Комиссиянинг вазифаларини ва иш шаклларини белгилаш зарур. Комиссиянинг иш тажрибаси Комиссия тўғрисидаги Низом лойиҳасини тайёрлашга имкон берди. Бу лойиҳа сизларнинг муҳокамангиз ва тасдиқингизга тақдим этилади.

Менга Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисидаги Низом лойиҳасининг ба'зи муҳимроқ масалаларига тўхталиб ўтишга ижозат берасиз.

Низом лойиҳаси Комиссиянинг асосий вазифаларини белгилайди. Бу вазифалар СССР Олий Совети муҳокамасига ва тасдиқига киритиладиган қонун лойиҳаларини дастлаб кўриб чиқиш ва тайёрлашдан иборатдир. Низом лойиҳаси Комиссияни ташкил қилиш тартибини белгилайди. Комиссияни СССР Олий Советининг депутатлари орасидан Иттифоқ Совети сайлайди. Комиссия СССР Олий Советининг ваколати давом этган муддатга сайланиб, комиссия раиси ва а'золаридан иборат бўлади. Комиссия а'золарининг сонини Иттифоқ Совети белгилайди.

Мен Низомда Комиссиянинг ҳуқуқларига бағишланган моддаларнинг муҳимлигига э'тиборингизни жалб қиламан.

Низом лойиҳасига мувофиқ, Комиссия СССР Олий Советининг тасдиқига киритиладиган қонун лойиҳалари юзасидан (агар бу қонун лойиҳаларини кўриш Иттифоқ Советининг бошқа доимий комиссияларига тааллуқли бўлмаса) ўз фикрини тақдим этади. Комиссия Иттифоқ Советининг топшируви ёки ўз ташаббуси блан ҳам бевосита ўзи қонун лойиҳалари тайёрлаши мумкин.

Қонун лойиҳалари комиссияси ўзининг асосий вазифасини бажарган вақтда я'ни қонун лойиҳалари тўғрисида Иттифоқ Советига ўз фикрини тақдим этган чоқда, тайёрланаётган қонун лойиҳаларига доир ҳамма масалаларни ҳал қилишда уларни ёқлаб ва қарши айтилган ҳамма фикрларни ҳартарафлама назарга олиши керак. Амалий нуқтаи назардан қараб айтганда, комиссия манфаатдор министрликлар ва идораларнинг фикрини аниқлабгина қолмай, балки маслаҳатлашмоқ учун турли марказий ва маҳаллий давлат муассасалари, жамоат ташкилотлари ва илмий ташкилотларнинг вакилларини ҳам кенг жалб қилиши керак.

Қонун лойиҳалари комиссияси ҳозиргача амалда қўлланилиб келингандек, қонун лойиҳалари тайёрлаш зарурлиги тўғрисида СССР Министрлар Советига таклифлар киритишга ҳақли бўлмоғи керак. Бу қонун лойиҳалари кейинчалик СССР Олий Совети тасдиқига тақдим этилиши лозим.

Комиссияга ўз мажлисларида ҳукумат, тегишли министрлик вакиллари ва идора раҳбарларининг фикрини эшитиш ҳуқуқи берилиши, шунингдек қонун лойиҳалари тайёрлаш вақтида министрликлар ва идоралардан зарур ҳужжатларни талаб қилиб олиш ҳуқуқи берилиши ҳам анча муҳимдир. Бу қонун лойиҳаларини ҳартарафлама муҳокама қилиш ва кўрилаётган қонун лойиҳаларига доир ҳамма масалаларни тўла назарга олиш учун ғоят катта аҳамиятга эга бўлади.

Комиссиянинг ишига СССР Олий Советининг депутатларини жалб қилиш масаласи ҳам катта аҳамиятга эгадир. Низом лойиҳасига мувофиқ, СССР Олий Советининг депутатлари маслаҳат овози блан Комиссиянинг мажлисларида қатнашаоладилар.

Низом лойиҳаси комиссиянинг иш тартибини аниқ белгилаб беради. Бу тартиб қонун лойиҳаларининг Комиссияда ўз вақтида ва кенг муҳокама қилинишини та'минлайди. Комиссиянинг мажлиси камида уч ойда бир марта чақирилиши керак. Бундан ташқари, зарур бўлган пайтларда навбатдан ташқари мажлислар ҳам чақирилиши мумкин.

Қонун лойиҳалари комиссияси чинакам биргалашиб ишлайдиган орган бўлмоғи керак. Комиссиянинг биргалашиб ишлаши амалда та'минланиши лозим. Низом лойиҳасига биноан, Комиссиянинг мажлислари а'золарнинг камида учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда тўла ҳуқуқли деб топилади.

Комиссия а'золарининг мажлисда ана шу юқорида кўрсатилган миқдорда қатнаша олишини та'минлаш учун, Қонун лойиҳалари комиссиясининг а'золари Комиссия мажлислари вақтида асосий ишларидан озод қилинишлари керак. Бу, комиссия мажлисларида барча а'золарнинг иштирок қилишини та'минлайдиган муҳим шарт бўлади.

Комиссиянинг қарорлари оддий кўпчилик овоз блан қабул қилиниши керак. Аммо Комиссиянинг қарор қабул қилинган вақтда озчиликда қолган а'золари қонун лойиҳалари Палатада муҳокама қилинган вақтда ўз фикрларини ёқлаб чиқаоладиларки, бу Низом лойиҳасида кўрсатилган.

Палатанинг ёрдамчи органи бўлган Комиссия ўз ишида Иттифоқ Советининг кўрсатмаларига амал қилиши лозим, албатта. Қонун лойиҳалари комиссияси йил мобайнида кам деганда 4 марта ялпи мажлисларига тўпланади. Бундан ташқари, Комиссия ва унинг айрим а'золари қонун лойиҳаларига материаллар тайёрлаш юзасидан доимий иш олиб боради. Демак, Комиссияга ахён-ахёндагина эмас, балки доимо раҳбарлик қилиб туриш зарур. Шу сабабдан, Низом лойиҳасида назарда тутилишича Олий Совет Сессиялари ўртасидаги даврда комиссия ўз ишида Олий Совет Раисига ҳисобдор бўлади.

Низом лойиҳасининг қолган моддалари, фикримча, алоҳида изоҳ беришни талаб қилмаса керак.

Депутат ўртоқлар!

Муболаға қилмасдан айтиш мумкинки, Қонун лойиҳалари комиссияси тўғрисида Низом, башарти уни Иттифоқ Совети тасдиқласа, Комиссия фаолиятининг асоси сифатида катта амалий аҳамиятга эга бўлади, қонун лойиҳаларини тегишли тартибда тайёрлашни та'минлайди. Шу сабабдан Иттифоқ Советининг Қонун лойиҳалари комиссияси Комиссия тўғрисидаги Низом лойиҳасини муҳокамангизга тақдим этади ва уни тасдиқлашни сўрайди.

Депутат ўртоқлар!

СССРда қонунлар халқ манфаатлари ва халқ иродасининг олий ифодасидир.

СССР Олий Советининг қонунлар чиқариш соҳасида бундан кейин қиладиган ишлари социалистик тузумни янада мустаҳкамлашга, халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантиришга, Ватанимизнинг қудратини оширишга, совет давлатини ва социалистик қонунларни мустаҳкамлашга ёрдам берадики, бу — СССРдаги барча граждданларнинг чинакам ҳаётий манфаатларига мувофиқдир.

Чинакам демократик жамиятнинг юксак намунаси бўлмиш Совет Иттифоқимиз мустаҳкамлансин ва яшнасин!

Бизнинг тарбиячимиз ва доҳийимиз, социализм Конституциясининг ижодчиси, Совет Ҳукуматининг бошлиғи улуғ Сталин халқларнинг қувончи учун кўп йиллар омон бўлсин! (Гулдурос қарсаклар).

Англия коммунистлар партиясининг 19-нчи қурултойи

ЛОНДОН, 24 февраль (ТАСС). Кеча Англия коммунистлар партияси қурултойининг эрталабки мажлисида партия ижроия комитетининг 22 февральда партия бош секретари Поллит томонидан қилинган сиёсий ҳисоботини муҳокама қилиш давом этди. Сўзга чиққан вакилларнинг кўпчилиги Англиянинг иқтисодий аҳволи ва айниқса мамлакатда юз берган ёқилғи танқислиги масаласига кўпроқ тўхталиб ўтди. Вакилларнинг айтишича, консерваторлар ва тескаричи унсурлар ҳозирги тангликдан лейбористлар ҳукуматининг обрўсини тушириш мақсадида унга ҳужум қилишдан ташқари, ишчилар ўртасида адоват туғдириш, мамлакатдаги меҳнаткаш аҳолининг аҳволини янада қийинлаштириш ва шу йўл блан ўз сиёсий мақсадларига эришиш учун ҳам фойдаланишга уринмоқдалар.

Сўзга чиққан вакилларнинг кўпчилиги иқтисодий масалаларни ҳал қилишда лейбористлар ҳукуматига ёрдам бериш зарурлигини э'тироф қилиш блан бирга лейбористлар ҳукуматини тутруқсиз сиёсат юргизганлиги ва йирик монополиялар ҳамда тескаричи кучларга ён беришга тайёр турганлиги учун танқид қилди.

Ижроия комитет а'зоси ва кончилар миллий союзининг бош секретари Артур Хорнер ўз нутқида мамлакатнинг иқтисодий аҳволи тўғрисида яқинда ҳукумат томонидан э'лон қилинган Оқ китобни қаттиқ танқид қилди.

Ланкашир вакили Кейршоу тўқимачилик саноатининг аҳволи ҳақида гапириб, Англия саноатининг қадим тармоғи бўлган тўқимачилик саноати тангликка тушиб қолганлигини эслатиб ўтди. Кейршоунинг айтишича, агар 1912 йилда тўқимачилик саноатида 612 минг ишчи ишлаган бўлса, 1946 йилда ишчилар сони 212 минг кишига тушиб қолди. 1912 йилда Англиядан чет мамлакатларга 7 миллиард ярд газлама чиқарилган эди. 1946 йилда эса, чет элларга фақат 600 миллион ярд газлама чиқарилди. Тошкўмир танқислиги тўқимачилик корхоналарининг ишига айниқса ёмон та'сир қилди. Ҳозирги танглик бошланмасдан илгари тўқимачилик корхоналарида кўмир танқислиги сабабли 60 минг ишчи ишламай келар эди. Сўнгги кунларда кўмир ва электр қуввати танқислиги сабабли ишламаётган ишчиларнинг сони 120 минг кишига етди.

Шундан кейин Поллит охирги сўзини айтди.

Асосий сиёсий резолюция ба'зи тузатишлар блан бир оғиздан қабул қилинди.

Қурултойни Ҳиндистон, Голландия, Куба, Норвегия, Испания ва Бельгия коммунистлар партияларининг вакиллари табрик қилдилар.

Қурултой Ҳиндистон масаласи ва «Дейли уоркер» газетаси ҳақида қарор қабул қилди. Қурултой Ҳиндистон коммунистлар партияси ва Ҳиндистондаги бошқа ишчи ташкилотларнинг фаолиятига тўсқинлик қилиш йўлидаги ҳаракатларга қарши қаттиқ норозилик билдирди. Қарорда коммунистлар партиясини ва ишчи ташкилотларини та'қиб қилишни дарҳол тўхтатиб, қамоққа олинган раҳбарларни озод қилиш талаб этилади.

ЛОНДОН, 25 февраль (ТАСС). Кеча Англия коммунистлар партиясининг қурултойида ёшлар ўртасида ишлаш тўғрисидаги резолюция муҳокама қилинди ва бир оғиздан қабул этилди. Бу резолюцияни партия ижроия комитети номидан Голлан тақдим этган эди.

Қурултой мустамлакалар масаласи ҳақида ижроия комитетининг резолюциясини бир оғиздан қабул қилди. Резолюцияни ижроия комитет а'зоси Палм Датт тақдим этди. Бу масала Британия империяси коммунистлар партияларининг яқинда бўладиган конференциясида муҳокама қилинади. Шу сабабдан масала қурултойда муҳокама қилинмади.

Қурултойда бирқанча мамлакатлардаги коммунистлар партияларининг вакиллари нутқ сўзлади.

Қурултой якдиллик блан бирқанча фавқулодда қарорлар қабул қилди.

Жек Данмен қишлоқ хўжалиги ҳақида резолюция тақдим этди. Бу резолюцияда, ҳукумат қишлоқ хўжалиги соҳасида коммунистлар партиясининг 1945 йилда қишлоқ хўжалигига доир э'лон қилган баёнотида кўрсатилган планни қат'ият блан қабул қилсин, деб талаб этилади. Жек Данмен, агар бундай чора кўрилмаса, келгуси қишда Англияда озиқ-овқат танқислиги юз бериши мумкин деб огоҳлантирди. Қарорда, агар Англия чет эллардан озиқ-овқат келтиришни камайтирса, чет мамлакатларнинг ўз озиқ-овқат бойликларидан фойдаланиб, Англияга сиёсий жиҳатдан та'сир қилишларига яхшироқ қаршилик кўрсата олар эди, дейилади.

Коммунистлар партияси Лондон район ташкилотининг секретари Тэд Брамли уй-жой қурилиши масаласи ҳақида қарор тақдим этди. У, ҳукуматнинг уй-жой қурилиши соҳасида 1947 йил учун белгилаган программаси мутлақо қониқарли эмас, дейди. Қарорда айтилишича, ташқи савдо ишларида нотўғри сиёсат қўлланилиши зарур миқдорда уй-жой қурилишига халақит бераётир, чунки бундай нотўғри сиёсат туфайли бошқа мамлакатлардан етарли миқдорда ёғоч келтириш мумкин бўлмаётир.

Брамли, агар уй-жой қурилиши ҳозиргидек сур'атлар блан олиб борилса, Шотландия учун аҳолининг уй-жойга бўлган эҳтиёжини қондиришга 150 йил вақт керак бўлади, деди.

Партиянинг янги ижроия комитети сайланди.

Мандат комиссияси қурултойда қатнашган 665 вакилдан 589 киши касаба союз а'зоси эканлигини айтди. Вакиллардан 206 эркак ва 6 аёл қуролли кучлар сафида хизмат қилган.

Қурултой раиси Кемпбеллнинг охирги сўзидан кейин қурултой ёпилди.

Голландия коммунистлар партияси Марказий Комитетининг мурожаати

ГААГА, 23 февраль (ТАСС). Голландия коммунистлар партиясининг Марказий Комитети 20 февральда халққа қарата мурожаат чиқарди. Мурожаатда бундай дейилади:

«Тескаричилар биз ёқтирмайдиган усул-идорани мажбуран қабул қилдириш мақсадида куч тўпламоқдалар. Улар уруш натижасида Индонезияда монополиячиларнинг ҳукмронлигини ўрнатишни истайдилар. Бундай тўдалар Голландияда халқни демократик ҳуқуқлардан маҳрум қилишни истайди. Тескаричилар фашизмни яна тиклаш учун ҳамма чорани кўрмоқдалар. Улар халқимизни яна қул қилмоқчи ва солдат ҳолига солмоқчилар.

Бундай тўдаларга собиқ мустамлака министри Вельтер ва собиқ бош министр — мустамлакалардаги катта бойлар вакили Гербранди раҳбарлик қилмоқда. Вельтер ўтмишда кишиларни дорга осиш блан қўрқитиб, индонезиялилар ўртасида «тинчлик» ўрнатган эди. Беел ҳукумати ана шундай кишиларнинг тизгинига тушиб қолган.

Меҳнаткашларнинг ҳаёти тобора ёмонлашмоқда. Ишчилар синфи маҳсулотни кўпайтириш йўлида жонбозлик қилиб тобора кўп куч сарф қилмоқда. Аммо, жонбозлик қилишнинг ўзи етмайди. Банкларни ва саноатнинг энг муҳим тармоқларини давлат ихтиёрига олиш керак. Аммо, бунга социалистлар блан коммунистларнинг жуда яқиндан ҳамкорлик қилиши ва чиндан ҳам демократик ҳукумат тузилишига муваффақ бўлиши натижасидагина эришиш мумкин. Бундай ҳукумат меҳнаткашларнинг аҳволини яхшилай олиши мумкин.

Биз ҳурриятпарвар барча голландиялиларни тескаричиларга қарши курашишга чақирамиз. Индонезиядаги аскарларнинг қайтариб келтирилишини талаб қилингиз. Уларнинг тамомила қуролсизлантирилишини талаб қилингиз. Қуролсизланиш — бу ерда ҳам, бутун жаҳонда ҳам узоқ муддатли тинчлик ўрнатилиши учун шартдир. Тинчлик йўлида илғор курашчи бўлган Совет Иттифоқи бу соҳада ташаббус кўрсатди. Биз Совет Иттифоқини қўллаб-қувватламоғимиз керак. Биз халқни демократия ва тинчлик ўрнатиш учун тескаричиларга қарши курашга чақирамиз.

„Юманите“ газетасининг кросси

СОВЕТ СПОРТЧИЛАРИ БИРИНЧИ ЎРИННИ ОЛДИЛАР

ПАРИЖ, 23 февраль (ТАСС). Бугун Трамбо отчопарида (Париж атрофида) «Юманите» газетасининг 10-нчи традицион кросси бўлди. Мусобақада СССР, Франция, Венгрия, Югославия, Финляндия, Швейцария, Жазоир, Бельгия ва Голландиянинг енгил атлётикачилари қатнашдилар. Мусобақада 5 мингдан кўпроқ киши қатнашди. Булар орасида хотин-қизлардан 46 киши, эрлардан 107 киши спорт мастерларидир. Ҳаво ноқулай бўлиб, қор ёғиб турди, ер қаттиқ эди. Бу эса, мусобақага анча халақит берди.

Уч тўсиқдан ўтиб, 2.600 метр масофага югуришда совет хотин-қизлар командаси еттита биринчи ўринни олди ва мусобақанинг бошқа қатнашчиларини анча орқада қолдирди. Маррага биринчи бўлиб Анна Зайцева, иккинчи бўлиб Людмила Горнастаева, учинчи бўлиб Овсянникова келди.

Эркаклар йигирма тўсиқдан ўтиб, 11.600 метр масофага югурдилар. Кураш жуда кескин бўлди. Совет спортчилари доим олдинда бордилар. Маррага биринчи бўлиб Александр Пугачевский, иккинчи бўлиб Станислав Пржевальский, учинчи бўлиб югославияли Георгий Стефанович, тўртинчи бўлиб Алексей Тюлинов, бешинчи бўлиб Владимир Казанцев келди.

Совет спортчилари биринчи ўн ўриндан етти ўринни олдилар. Совет спортчиларига мукофотлар, шунингдек ака-ука Знаменскийлар номидаги кўчма мукофот ва Август Дело номидаги мукофот топширилди.

Томошабинлар совет спортчиларини қизғин табрикладилар.

Франция Соғлиқни сақлаш министри Марран нутқ сўзлаб, СССР халқлари қаҳрамонларча курашлари блан Францияни озод қилишга ёрдам берганликлари учун уларга француз халқининг ташаккурини билдирди.

ЭРОНДА КАСАБА СОЮЗЛАРИГА ҚАРШИ ИҒВОГАРЛИК

ТЕҲРОН, 21 февраль (ТАСС). Теҳрон газеталарида босилган хабарларга қараганда, «Эрон демократлар партияси» ва бу партия томонидан ташкил қилинган «касаба союзлари» а'золаридан 100 га яқин киши яқинда қўлларига таёқ олиб, Теҳрондаги Эрон касаба союзлари Марказий Кенгашининг секретариати ва клуби жойлашган биноларнинг эшикларини синдирганлар ва биноларни босиб олганлар. Сўнгра Эрон касаба союзларининг Жаҳон касаба союзлари уюшмаси таниган Марказий Кенгашини «қонундан ташқари» деб э'лон қилиб, Эрон касаба союзларининг янги «қўшимча бюросини сайламоқчи» бўлганлар.

«Мардом», газетаси Эрон касаба союзлари Марказий Кенгаши секретари Рустанинг Жаҳон касаба союзлари уюшмасининг бош секретари Луи Сайянга юборган телеграммасини э'лон қилди. Бу телеграммада «демократлар партияси» а'золарининг Эрон касаба союзлари Марказий Кенгаши секретариатини ва клубини босиб олганликлари хабар қилинади. «Демократлар партияси» бу ишни, деб ёзади Руста, Жаҳон касаба союзлари уюшмасининг делегацияси Эронга келганига қадар касаба союзларини ўз қўлига олиш ниятида қилаётир.

Мазкур газета касаба союзлари активларидан 300 кишининг Жаҳон касаба союзлари уюшмасига ёзган мактубини ҳам босиб чиқарди. Бу мактубда Эрон касаба союзлари Марказий Кенгашига ишонч билдирилади ва «демократлар партияси» блан бу партияга қарашли «касаба союзлари» а'золарининг Эрон касаба союзлари Марказий Кенгашига қарши қилаётган иғвогарлиги жуда ғазаблантирганлиги айтилади.

БОРДОДАГИ МАЙДОНЛАРНИНГ БИРИ СТАЛИНГРАД НОМИГА ҚЎЙИЛДИ

ПАРИЖ, 23 февраль (ТАСС). Франс Пресс агентлиги хабар беради: Бордо шаҳридаги майдонларнинг бири Сталинград номига қўйилди. Шу муносабат блан бўлган маросимда Миллат мажлисининг депутати Кашен, Жиронда департаментининг депутатлари Рамарони ва Одегий, шунингдек районнинг граждан ва ҳарбий ма'мурлари қатнашдилар.

Мас'ул муҳаррир:
С. РАЖАБОВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ЎзОПЕРА ТЕАТРИДА — 2 мартда кундуз Гуландом.

ЎЗБЕК МУЗИКА ТЕАТРИДА (Бешёғоч) — 1 мартда Хўжа Насриддин, 2 мартда Муҳаббат гули.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 1 мартда ЎзССР симфоник оркестрининг концерти бўлади. Программада: ўзбек композиторларининг асарлари, опера ва музикали драмалардан парчалар. Концерт кеч соат 9 да бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 1 мартда бир томоша, 2 мартда уч томоша.

КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ҚИЗИЛ ОКТЯБРЬ» — Оқариб кўринар ёлғиз елкан; «ҒАЛАБА» (Шивли бозор) — Адмирал Нахимов; «ИСКРА» — янги овозли кинокомедия Биринчи кўлқоп; «ЎЗБЕКИСТОН» — Биринчи кўлқоп; «НОВОСТИ ДНЯ» — Лўлиларнинг сўнгги чайласи; «ВЕСНА» — Совет Эстонияси; АЛОҚА ХОДИМЛАРИ КЛУБИ — «Безымянный» ороли.

1945 йилда чиқарилган
ТЎРТИНЧИ ДАВЛАТ ҲАРБИЙ ЗАЕМИ ОБЛИГАЦИЯЛАРИНИНГ ПУЛИНИ ТЎЛАГАН,
лекин уларни ёзилган жойларидан олмаган кишилар
марказий ёки район амонат кассаларидан
ОЛИШЛАРИ ЛОЗИМ.

Корхона ва муассасаларнинг бухгалтерияси, шунингдек қишлоқ советлари бу облигацияларни ўша амонат кассаларига топширганлар.

Облигацияларини олиш учун ишчи ва хизматчилар, тўланган взносларнинг маблағи тўғрисида корхона ёки муассасанинг бухгалтериясидан справкани, колхозчи ва якка хўжаликлар эса заём расчёт квитанциясини амонат кассага топширадилар.

Облигацияларини ўзлари келиб олишга имкониятлари бўлмаган кишилар қариндош ёки танишларига ишонч қоғози беришлари мумкин.

Тўртинчи Давлат Ҳарбий Заёмининг облигацияларини амонат кассаларидан олиш учун охирги муддат — 1947 йил 1 апрельгача.

Бу заёмга ёзилган кишилар (шу жумладан колхозлар ҳам) кўрсатилган муддатдан кейин облигацияларини олиш ҳуқуқидан маҳрум бўладилар.

ЎзССР Давлат меҳнат амонат кассалари ва давлат кредити бошқармаси.

«Главкинопрокат»
Ўзбекистон контораси
кинотеатрларда кўрсатиш учун
ҲУЖУМ МАРКАЗИ
деган янги овозли бадиий фильм чиқаради.
Сценарий авторлари — Е. Помешчиков ва Б. Лескин.

Режиссёрлар — С. Деревянский, И. Земгано. Композитор — Оскар Сандлер.

Бош рольларда: Е. Деревщикова, В. Доронин, В. Толмазов, Ю. Лавров, Л. Карташёва ва бошқалар.

Бу фильмни Киев бадиий фильмлар киностудияси ишлаган.

«СРЕДАЗУГОЛЬ»
комбинатининг Ишчи та'миноти бошқармасига
экономистлар, ревизор бухгалтерлар
КЕРАК

Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 160-нчи уйда «Средазуголь» комбинатининг 23-нчи хонасига келиб учрашилсин (11, 12-нчи трамвайларнинг «Хадра» остановкаси).

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси
Тиражи 64,5 минг
№ 107. Р.00136